БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 281 (8806) | 1958 оной ноябриин 29, суббото | Сэн 20 мүнгэн

КПСС-эй XXI СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ ДЭЛГЭРҺЭН БҮГЭДЭ АРАДАЙ МҮРЫСӨӨН

Берлинэй асуудалаар Советскэ правительствын эльгээһэн нотонууд

ССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Громыко СССР-тэ байдаг США-гэй эн сайд Л. Е. Томпсониие ноябриин до еруулжэ уулзаад, Берлинэй асуудаар Америкын Холбоото Штадуудай вительствода Советскэ Правительствын ээхэ ното барюулба. Советскэ Правиэствын мүн иимэ удхатай нотонууд Р-тэ байдаг Великобританиин, Франэлшэн сайдуудта барюулагдаа.

США-гэй правительствода Советскэ вительствын эльгээһэн нотын буулганууд СССР-тэй дипломатическа хааатай бүхы оронуудай правительстволта, тэрэшэлэн ООН-эй гэшүүн болоһон оронуудай правительствонуудта эльээ.

ДР-тэ байдаг СССР-эй элшэн сайд Первухин мүн тэрэл үдэр Гермаи Демократическа Республикын ПремьМинистр Отто Гротевольтой Берлиндэ ад, энэ асуудалаар Советскэ Праэльствын ното тэрээндэ барюулба.

Берлинэй асуудалаар СССР-эй Правиэствын ното СССР-тэ байдаг ФРГ-гэй эн сайдта Москвада мүн лэ барюулаг-

***

Германи тушаа союзнигуудай хоорондо агдаһан хэлсээнүүдые, тайлбарилан эл, Германиин капитуляци хэһэн түын жэлнүүдтэ байхаар бодомжологн хэлсээнүүдые Советскэ Союз хүсэеэ дэ тоолоно гэжэ СССР-эй Правительөөрынгөө нотонуудаар США-гэй, Великобританиин ба Францийн правительуудай анхаралда табиба. Германи а союзнигуудай хэһэн хэлсээнүүдэй хубиин талаар гэхэдэ, тэгшэ эрхын згүй болоһон, Баруун Берлиндэ эзэмэн ёһо гурим үлөөхын, ГДР-эй дотоохэрэгүүдтэ хамаархахын тулада хэгдэдэг болоһон хубиинь талаар Соэ Правительство саашадаа өөрыгөө тайда тоолохо шадахагүй гэжэ тэдэуд дотор хэлэгдэнэ.

Баруун Берлиниие политическэ талааэеэ даaһан газар, өөрын мэдэлтэй болгохо гэжэ баруун гурбан гүрэн- США, Великобритани ба Францийн эльгээһэн нотонууд дотороо СоветПравительство дурадхана. Баруун Берөөрын мэдэлтэй болгогдобол, өөрын ительствотай байжа шадаха, өөрынгөө омикые, захиргаанай болон бусад гүүдые өөрөө хүтэлхэ һэн гэжэ СоветПравительство онсолон тэмдэглэнэ. айн хоёрдохи дайнай һүүлээр Берлихамтадаа захиргаалха ябадалда хаһан дүрбэн гүрэн, тэрэшэлэн Германи хоёр гүрэн — ГДР ба ФРГ — н мэдэлтэй город болохо Баруун Бергурим журамые хүндэлхэ уялга даааха байгаа. Өөрын мэдэлтэй город о Баруун Берлинэй гурим журамые гада Нэгэдэмэл Нацанuудай Органин ямар нэгэн янзаар хабаадаха гээ Советскэ Правительство арсахагүй

Баруун Берлиндэхи эзэмдэлгын мүнөөһо гуримые усадхаха, тэрэнэй тери дээрэ өөрын мэдэлтэй город бии о тушаа США-гэй, Великобритании Францийн правительствонуудай оо һаань, Советскэ Правительство гүрэнэй үмэнэһөө энэ асуудалаар й Правительствотай тусхай зүбшэлбэлэн, тиимэ хөөрэлдөөн даб болоһоншье байха гэжэ баруун гүдтэ СССР-эй эльгээһэн нотонууд соо дана. Хэрбээ энэ дурадхал баруун гурбан гүрэнэй правительствонуудбшөөгдэхөөр бэшэ байгаа һаань, эзэмгүрэнүүдэй хоорондо Берлинэй алаар хэлсээ хэхэ ямаршье үндэһэн болохо гэжэ СССР-эй Правительство он тэмдэглэнэ.

Берлиндэхи эзэмдэлгын оршон байдаусадхаха зорилготойгоор хараалһан хэмжээ-ябуулгануудһаа Берлинэй байдалхубилалтада тааруулан баруун гүрэй бэлдэхые хараадуулан, хахад болоод бэелүүлэгдэхэ байһые СоветПравительство үндэһэ болгоно. Энэ ой хугасаа соо Баруун Берлинһээ үдэр США-гэй, Великобританиин ба Францийн сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые зөөдэг нэй гуримда хубилалта оруулагдахагэжэ Советскэ Правительство багсаа-

рээ ойлголсохо ябадал туйлахын тутэрэ болзоропй хэрэглэгдэхэгүй байгаа Советскэ Союз ГДР-тэй хэлсээ хээд, араалһан хэмжээ-ябуулгануудаа бэеэл байха гэжэ нотонууд дотор хэлэгГэхэтэй хамта Германиин Демократическа Республика газар дайдадань ха-

баатай асуудалнуудые өөһэдөө шиидхэхэ, ондоогоор хэлэбэл, газарта, уһан дээрэ, агаарта... өөрынгөө сүлөөтэ эрхэ бэелүүлхэ ёһотой байһаниинь хараада абтана. Гэхэ зуура Германида байһан Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй, бусад тушаалта нюурнуудай зүгһөө Берлиндэ хамаатай асуудалнуудаар США-гэй, Великобританиин, Францийн зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тусхайта түлөөлэгшэдтэй, бусад тушаалта нюурнуудтай энэнэй урда тээ хэгдэдэг байһан харилсаан болюулагдаха болоно.

Берлинэй асуудал шэнги иимэ асуудалые шиидхэхэ үсдэ заналта хэхэ, хүсэ хэрэглэхэбди гэхэ мэтэ ухаагүй ябадал таарахагүй байха гэжэ Советскэ Правительство мэдүүлнэ. Баруун Берлиндэ эзэмдэгшэдэй үлэмжэ эрхэтэй байлгые үлөөхын түлөө шал тэнэг хүнүүд лэ дэлхэйн шэнэ дай үүдхэжэ болохо гээшэ.

Советскэ Союзшье, социалистическэ ондоо ямаршье гүрэн социалистическэ гүрэнүүд гуримаараа оршон байлгаһаа арсаха арганьгүй, арсахаар һанаашалнашьегүй гэжэ США-гэй правительствода эльгээһэн ното соо хэлэгдэнэ. Эдэ гүрэнүүд өөһэдынгөө эрхэ, өөһэдынгөө гүрэнэй хилэнүүдые сахижа жагсанхай, тиихэдээ нэгэниинь бултанайнгаа түлөө, бултадаа нэгэнэйнгээ түлөө гэһэн ёһо гуримые үндэһэ болгоно. Германиин Демократическа Республикын, Польшын, Чехословакиин хилэнүүдые ямарааршье дабаха ябадалай гаргагдаа һаань, Варшавска договорто хабаатай алишье гүрэндэ эсэргүү ээрхэг түримхэй ямаршье ябуулгын хэгдээ һаань, бултандамнай добтолһон ябуулга гэжэ тус договорто хабаадагшад бүгэдөөрэн тоолоод, тэрэ дары зохихо харюу үгэхэ байха.

Берлиндэхи эзэмдэлгын ёһо гурим тухай асуудалаар Советскэ Союзай хараа бодолые тайлбарилхадаа, бусадай газарые СССР булимтарха һанаатай гэжэ хазагайруулан харуулхые һэдэдэг хүнүүдэй, Советскэ Союзда дурагүйшүүлэй байжашье болохонь элитэ. Бусадай газарые эзэмдэхэ гэһэн ямаршье эрмэлзэлгэ СССР-тэ, мүн бусад социалистическэ гүрэнүүдтэ байхагүй, харин энэ городой баруун секторнууд США-гэй, Великобританиин, Францийн эзэмдэлгэ доро байжа үргэлжэлһэн дээрэһээнь Берлиндэ тааруугүй, аюултай байдалай тохёолдоһон ябадал зайсуулха гэһэн хүсэлэнтэй байна гэжэ США-гэй правительствода эльгээһэн ното соо тэмдэглэгдэнэ. Баруун Берлин социалистическэ оронуудта эсэргүү, ГДР-тэ, СССР-тэ эсэргүү тагнуулай, һүйдхэлэй, ондоошье хорото ябуулга хэхэ трамплин байхыень болюулхын тулада зохихо хэмжээ абаха шухала.

Европын амгалан тайбан байдалай аша туһада, эб найрамдал хүсэдэг, Германиин бэеэ дааһан гуримаар хүгжөөгдэхын аша туһада зорюулжа, Берлиндэ тааруу зохид байдал хангаха гэһэн эрмэлзэлгээ хүтэлбэри болгон, Берлиндэхи эзэмдэлгын ёһо гуримые усадхаха зорилготой хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ шиидхэбэри Советскэ Правительство өөрынгөө зүгһөө абаа гэжэ ното соо хэлэгдэнэ.

Берлиндэхи эзэмдэлгын оршон байдалые усадхалгада зорюулагдаһан хэмжээ-ябуулганууд тухай асуудалнуудые тодорхойгоор хаража үзэхын тула СССР болон ГДР-эй правительственна делегацинуудай хоорондо хэлсээ хэс гэжэ Советскэ Правительство мүн тэрэл үдэр ГДР-эй Правительствода эльгээһэн ното соогоо дурадхаһан байна. Советскэ Правительство Германиин Демократическа Республикын сүлөөтэ эрхые хүндэлхэ гол ёһые хүтэлбэри болгохо зуураа, союзнигуудай хэһэн хэлсээнэй үндэһөөр, мүн СССР-эй ба ГДР-эй хоорондо 1955 оной сентябриин 20-до баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор советскэ органуудай саг зуура бэелүүлһээр байһан бүхы үүргэнүүдые ГДР-эй органуудта үгэхэ ябадал хараада абана. Тэрэшэлэн Берлиндэхи советскэ сэрэгэй комендатурые болюулха, тэрээнэй мэдэлдэ байһан харуулай сэрэгүүдые городһоо гаргаха гэжэ багсаагдана. ГДР-эй центртэ байдаг Баруун Берлиндэ бэеэ дааһан городой эрхэ олгохые зүбшөөһэн ябадал Германидахи, Европодохи амгалан байдал бэхижүүлгын аша туһада, бүхы немец арадай гүрэн түрын аша туһада Германиин Демократическа Республикын зүгһөө хэгдэһэн ехэхэн буулта болохо байһыень Советскэ Правительство һайн мэдэнэ гэжэ ГДР-эй Правительствода эльгээһэн ното соогоо онсолон тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев пресс-конференци хэбэ

Совет болон гадаадын оронуудай журналистнуудта зорюулагдан, ноябриин 27-ной үдэр Кремль соо пресс-конференци болоо. Берлинэй асуудал тушаа СССР-эй Правительствын нотонуудтай дашарамдуулан, журналистнуудай табиһан асуудалнуудта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев харюу үгөө. (ТАСС).

Хуушанай горняк

Дымбрыл-Доржо Будаевич Будаев Галуута Нуурай рудоуправлениндэ элитэ хүн юм. Бурядай кочегаркын түүхые Дымбрыл-Доржо Будаевич һайн мэдэдэг.

— Түрүүшээр Гусиноозерск городоймнай һууринда геологуудай хэдэн майхан, модон гэрхэнүүд байгша һэн. Эндэ хүдэлмэрилжэ эхилһэн геологууд, хүдэлмэришэд манай сэлмэг һайхан Сэлэнгын талада «хара алта» олоод, малтажа эхилһэн байгаа. Мүнөө харагтыл даа: шахтануудай томо томо терриконигууд тэнгэриин үбсүү хадхаһандал шобхойлдоно! Хоёр-гурбан дабхар байшангуудай кварталнууд наранай элшэдэ сайбалзана. Һургуули, Соёлой байшан, амбулатори, больницанууд городтомнай бии,— гээд Д. Б. Будаев омогорхон хөөрэнэ.

Хуушанай горняк Д. Б. Будаев арбаад жэлдэ тэһэлэгшээр хүдэлөөд, мүнөө аммональна складта ажаллажа байна. Угаа харюусалгатай ажал даа. Тэһэрдэг материал саг дары шахтануудта абаашангүй гү, али буруу материал үгөө һаа, лава болон забойнуудай хүдэлмэри һаатажа, шулуу нүүрһэ малталгын түсэб хойшо татагдаха. Эдэ бүхы эрилтэнүүдые һайн ойлгодог тула Дымбрыл-Доржо Будаевич шахтынгаа ажалда бүхы зүрхөөрөө хандажа, ехэ оролдолго гаргадаг юм. Тиимэ хадань Д. Б. Будавые эндэхи шахтёрнууд «ёһоор лэ ажалша хүн» гэлсэдэг.

Галуута Нуурай рудоуправлениин шахтануудай нүүрһэшэд партиингаа XXI съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ оролдоно, нүүрһэ малталгаа үдэр ерэхэ бүри дээшэлүүлнэ. Нүхэр Будаев энэ тэмсэлһээ гээгдэнгүй, нүүрһэшэдэй хамтын ехэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана.

Б. Машкинов.

КПСС-эй XXI съездын урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, Улан-Удын модоной заводой ашаа тээгшэ Михаил Николаевич Кошаев халаан бүриингөө даабарииэ 200 процент хүрэтэр дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** М. Н. Кошаев.

Б. Поповой фото.

Коммунистическэ ёһоор ажаллаха гэжэ шиидэбэ

Коммунизм байгуулха асари ехэ түсэб тухай даабарита тоонуудые совет арадай эдэбхи үүсхэлтэйгээр зүбшэн хэлсэжэ байһан мүнөө үедэ оронoймнай олон тоото залуушуул коммунистическэ ажалай бригадануудай нэрэ зэргэтэй болохын түлөө хэзээ хэзээнэйхиһээ урма зоригтойгоор ажаллажа байна.

«Россия» гэжэ олзоборилгын артелиин химическэ цехтэ хүдэлдэг мастер Людмила Аксеновагай бригадын залуушуул орон соогуур дэлгэржэ байһан иимэ ехэ хүдэлөөндэ заатагүй хабаадалсажа, коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсэхээр шиидэбэ. 8 хүнһөө бүридэһэн энэ бригадын гэшүүд цех соогоо түрүүлжэ, жэлэйнгээ даалгабарииe сентябриин 11-дэ дүүргээд, 1959 онойнгоо түсэбөөр ажаллажа байна. Бригадын залуушуул мүнөө дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, партиин XXI съезд хүрэтэр олон мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур гаргаха гэжэ шиидэбэ.

Гансашье эрхим һайнаар ажаллаха бэшэ, харин ниитын ажалда, һуралсалдаа, ажабайдалдаа коммунистическэ ёһоор хандаха гэһэн уялга залуушуул абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Россия» гэжэ артелиин химическэ цехын бригадир Л. Аксенова бригадынгаа гэшүүдтэй ажал тухайгаа хөөрэлдэжэ байна.

Л. Хайдуровай фототекст.

Коммунистическэ мүрысөөндэ оролсобо

Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи фермын һаалишад коммунистическэ ажалай фермэ гэжэ нэрлүүлхын түлөө мүрысөөндэ оробо. Тиигээд энэ фермын һаалишад түрэл партиингаа XXI съездын хүндэлэлдэ ехэ уялгануудые абаа.

Эдэ һаалишад жэлэй дүүрэтэр фермынгээ үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха гэжэ шиидэ. Мүнөө үнеэн бүриһөө 1712 литр һү һаагаад байна. Эдэнэр һү һаалгын талаар 1962 ондо Союз доторхи дундуур хэмжээе үлүүлхэ арга боломжотой байһанаа элирүүлээд, энээнэй түлөө тэмсэхэ гэбэ.

Үбэлэй һарануудта һү һаалгаяа доошолуулхагүйн түлөө Тарбагатайн аймагай Саянтын һаалишадай жэшээгээр тэмсэжэ эхилээ. Һаалишад Мензеля Хабибулина—250 литр, Валя Яглинова—200 литр, Мария Очирова — 170 литр һү жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө һаахабди гэһэн уялга абаба.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые һайса шудалха, өөһэдынгөө политическэ болбосоролые улам дээшэлүүлхэ, олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха гэжэ һаалишадай коммунистическэ уялга соо хэлэгдэнхэй. Үдэшын һургуулида һуралсажа, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэбди, ажалдаашье, һургуулидаашье, амарха сагтаашье бусадта жэшээ харуулжа ябахабди гэжэ эдэ залуу һаалишад мэдүүлнэ.

М. Мункожапов.

Малай үбэлжэлгэ һайнаар эхилээ

Малай үбэлжэлгын амжалта бэлэдхэлһээ болодог. Энэ ушарые хараада абаһан Ахын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша Сырен-жап Сайбанов сагаэ алдангүй үбэлдэ бэлдээ: малшадтаяа хамта зундаа, намартаа малай байрануудые заһабарилаа, дулаалаа.

Мүнөө МТФ-гэй хүдэлмэрилэгшэд малаа тобир тарганаар ондо оруулхын, ашаг шэмыень алдуулхагүйн, шэнэ түлөө хоролтогүйгөөр абахын түлөө тэмсэнэ.

П. Жужаев.

11 һарынгаа түсэб 20 үдэрөөр уридшалан дүүргэбэ

Партиин ээлжээтэбэшэ XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые Баргажанай аймагай ажалшад, тэрэ тоодо тэндэхи модошод, эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэжэ, съездын хүндэлэлдэ ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлжэ байнхай. Баргажанай леспромхозой модошод социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, энэ жэлэй 11 һарынгаа түсэбые болзорһоонь 20 хоногоор уридшалан дүүргэбэ. Жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 12 мянган кубометр модо үгэхэ уялгаяа ноябриин 12-то дүүргэбэ.

Леспромхоз соогоо түрүү Журавлихинска модо бэлэдхэлэй пунктын коллектив ноябриин 13-да жэлэйнгээ түсэб дүүргээд, 1959 оной түсэбэй ёһоор эдэбхитэй, бүтээсэтэйгөөр ажаллажа эхилээ.

— Коммунизм байгуулгын энэ гайхамшагта үедэ бидэ, модошод бүхэн, халаанайнгаа даабарииe ходо үлүүлэн, һайн шанартайгаар дүүргэхэ, алхам бүхэндөө мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ зорилго табинабди,—гэжэ модо бэлэдхэлэй тус пунктынхид мэдүүлнэ.

Энэ түрүү модошодһоо модо бэлэдхэлэй Гусихинска пунктынхид гээгдэнэгүй. Тэдэнэр мүн лэ модо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэб һаяшаг дүүргэбэ. Тиихэдэ урдань гээгдэжэ ябаһан Лебяжинска модо бэлэдхэлэй пунктынхид эршэ хүсэеэ шэнээр зангидан, хоорондоо мүрысөө эмхидхэжэ, түрүүшынгээ амжалта туйлажа байна.

Баргажанай леспромхозой модошодой дунда нүхэд Молчанов, Могизев, Меньшиков, Иванов гэгшэдэй даадаг бригадынхид жэшээтэ ажалаараа суурхана. Тус леспромхозой модошод эдэбхи хүсэеэ эршэдэн, үсэд шангаар ажаллажа оронхой.

С. Вшивков.

Арадай ажахын бүхы һалбарида хэрэглэгдэдэг зүйлнүүд—элдэб хэбэй хоолойнууд, рельснүүдһээ эхилээд, нарихан шабын түмэр хүрэтэрөө буладаар хэгдэһэн прокадаар бүтээгдэдэг байна.

Шэнэ долоон жэл соо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай нүхэр Хрущевой элидхэлэй тезисүүд соо 7 жэлэй эсэстэ 65—70 миллион тонно прокат гаргадаг болохо гэжэ хараалагдана. Ингээд байхадаа манай гүрэн 1965 ондо Америкын мүнөө үеын хэмжээндэ хүрэхэ юм.

Съездһээ съезд хүрэтэр

Партиин ээлжээтэбэшэ XXI съезд зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумэй тогтоол Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо угаа ехэ баяртайгаар угтагдаа. Колхозой бүхы бригадануудаар, малай фермэ, гүүртэнүүдээр, холын хониной отара дээгүүршье болохоёо байгаа съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ эхилээ һэн.

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай энэ съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдэй толилогдоходо колхознигууд тэрэниие ехэ омогорхолтойгоор дэмжэжэ, социалистическэ мүрысөөгөө улам шангадхаба.

Колхозой бухгалтер Доржо Сономов иигэжэ хэлэбэ:

—Мүнөө колхознай хамта дээрээ 15 мянган гектар газартай. Тэрэнэйнгээ 6 мянга шахуу гектар дээрэ жэл бүри орооһо таряа тарина. Гадна 2 мянга үлүүтэй гектар газарта жэл бүри эрхим пар бэлдэнэбди. Энэ ехэ таряалан, сабшаланһаа үндэр баян ургаса ургуулха, тэрэнээ хуряаха 24 трактор, 16 комбайн, арба гаран автомашина болон элдэб машина, зэмсэгтэй болообди. Гадна колхоздоо двигателээр хүдэлхэ хоёр электростанцитай болообди.

Иимэ хөөрэлдөө шагнахадаа досоо урма зориг түрэнэ. Энэ колхоз газар таряалангаа зүбөөр ашаглажа, үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэдэг болоһоной ашаар, ургаса ехээр абадаг болоо. Нёдондо жэл колхоз 38195 центнер орооһо таряа суглуулаа һаа, энэ жэлдэ ган гасуур байгаашье һаань, 42300 центнер эрхим һайн шанартай таряан абтаа. Ерэхэ жэлэйнгээ тарилгада шэниисын 6324 центнер, хара таряанай 772 центнер, овёсой 1000 центнер, гэршүүхэ, просо болон горохын үрэһэ хүрэнгэ сортовой һайн орооһоор хаагдаба.

Гадна дүрбэн комплексно бригада машина, трактор, плуг, сеялкэһээ эхилэн, бүхы зэр зэмсэгүүдээ заһажа, хабарайнгаа тарилгада бэлдэжэ байнхай.

Тэдэнэй дунда колхоз соогоо түрүү, мүн аймаг дотороо суурхадаг комбайнернууд Цыдып Чутумов, Тимофей Михаханов, Бато Арьяев, трактористнар Даша Санданов, Ринчин-Доржо Раднаев, Базар-Сада Цыдыпов болон бусад бии.

Үбһэ, тарянай улам ехээр абтадаг болохо бүри адуу малай тоо толгой олошоржо, ашаг шэмэнь дээшэлнэ. 1955 оной һүүлдэ Ара Хэрээтын үргэн сагаан талада 675 эбэртэ бодо мал, 4807 толгой хонин адуулагдажа байһан һаа, мүнөө эндэ 886 үхэр, 7110 толгой хонин, 382 гахай, хэдэн зуун тобир тарган адуун тоологдоно.

Партиин XX съездын урда жэлнүүдтэ колхоз һаамхай үнеэн бүриһөө 1200 литр һү һаадаг байгаа. Мүнөө жэлэй үнгэрһэн арба һарада үнеэн бүриһөө эндэ 1700 литр һүн һаагдаа.

Түрэл партиингаа XXI съездые ажалай бэлэгээр угтахын түлөө тэмсэжэ, энэ колхозойхид малайнгаа үбэлжэлгэдэ эртээнһээ бэлдээд, хото хорёогоо һайнаар заһажа ороо. Малайнгаа фермэ, отара дээгүүр үбһэ, һолоомо үбэлэй хүйтэндэ гүйсэд хүрэхөөр зөөжэ абаа. Мүн октябрь һараһаа эхилээд, һаамхай үнеэдээ уяада байлгажа, силос, турнепс, таряа талханай зүйлөөр эдеэлүүлнэ. Малдаа үбһэ, һолоомо үгэхэдөө кормозапарнигта дэбтээжэ зөөлэрүүлээд, кормушкануудта хэжэ үгэнэ.

Колхозой малшад даалгагдаһан ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандажа, нилээдгүй ехэ амжалта туйлана. Жэшээлхэдэ, арбаад жэлдэ һаалишанаар хүдэлжэ байһан Удбалма Мухаева, Цыпилма Шодоева, залуу һаалишад-комсомолшууд Елизавета Пунсыкова, Бимбасу Санданова, Федосия Сизых, Санжа Номликова, Дулгаржап Итыгылова гэгшэд үнгэрһэн арба һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1900—2150 литр һү һаажа, колхоз доторoo илажа гараад, аймаг соогоо түрүү зэргэдэ ябалсана.

Колхозой фермэнүүд дээгүүр мүрысөөнэй дүн 10 үдэртэ гаргагдана. Түрүү зэргэдэ ябаһан һаалишад урмашуулагдана, нэмэлтэ түлбэри абана. Мүн түрүү фермэдэ улаан вымпел үгтэдэг юм. Һаалишадай сүлөөтэй сагтаа улаан буланда ороходо, шэнэ газетэ, журнал ходо байдаг.

Артелиин хонишод Бадмажап Сономов, Цыбик Аюшеев, Даба Номликов һаалишадһаа дутуугүйгөөр ажаллана. Тэдэнэр хонин бүриһөө 4 килограмм нооһо хайшалаад, 100 хонинһоо 110 хурьга абажа түлжүүлээ. Гадна ноябрь, декабрь һарада үшөө олон хони хурьгалуулхаяа бэлдэжэ байна.

Хонишодой оролдосотой ажалай ашаар нооһон ехээр абтадаг болоо. Хэрбээ 1955 ондо хонин бүриһөө 2170 грамм нооһо хайшалбал, байгша ондо тэрэнээ 3198 граммда хүргөө.

Партиин XX съездһээ хойшо үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада колхозой олзо доход дүрбэ дахин шахуу ехэ болоо. Энэ жэлэй арба һара соо 3 миллион 136 мянган түхэриг олзо ороод байна.

Хамтынгаа ажахые зүбөөр эмхидхэжэ, колхозоо улам бэхижүүлхын тула артелиин правлени, партийна эхин организаци горьтойхон хүдэлмэри ябуулдаг. Аймаг соогоо түрүүлэн комплексно бригадануудые эмхидхэһэн байха юм. Мүнөө эндэ дүрбэн комплексно бригада хүдэлнэ. Тэндэ һургуули, ясли, клубһаа гадна, фермэ, отара бүридэ өөһыдын улаан булан бии болгогдоо. Гадна гурбан бригадада медицинскэ пункт хүдэлмэрилнэ. Колхозой центртэ нарайлалгын гэр бии болоо. Энэ жэл колхозой центртэ 350 хүнэй һууритай шэнэ клуб баригдаа. Тус клубта фойе, библиотекэ, уншалгын зал, элдэб кружок эрхилхэ таһалганууд бии. Мүн элдэб машина, техникэ хадагалха хоёр гараж, сарай баригдаа.

Олонхи гэшүүдэйнгээ шэнэ гэрнүүдые барихадань колхоз туһа хүргөө. 1959 ондошье колхознигуудай шэнэ гэр барихын тулада модо, шулуу бэлдэхэ түсэб зохёогдоо. Мүнөө модон отологдожо дүүрээ. Үбэлдөө тэрэ модоёо трактораар, автомашинаар шэрэжэ асарха юм.

Ингэжэ Ара Хэрээтэ нютагай ажалшад партиин XXI съездэ ажалай бэлэгүүдые бэлдэнэ. Мүн ерэхэ долоон жэлэй туршада ажахыгаа бүри хурданаар хүгжөөхэ холын хараата түсэб табижа байнхай.

Б. Шагжитаров, манай тусхай корр.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездые угтуулан

„1959—1965 ОНУУДТА СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ДААБАРИТА ТООНУУД ТУХАЙ" НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭХЭ ЭЛИДХЭЛЭЙ ТЕЗИСҮҮДЫЕ СЪЕЗДЫН УРДА ТЭЭ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

☆ ☆

Холын аймагай баялиг юундэ ашаглагданагүйб

Һаяхан Курумкан тосхондо аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан болоо. Тэндэ партиин аймкомой секретарь нүхэр Гармаев «КПСС-эй ЦК-гэй ноябриин Пленумэй дүнгүүд» гэһэн асуудалаар элидхэл хээ.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд партиин ЦК-гэй ноябриин Пленум дээрэ абтаһан тезисүүдые бүримүһэн дэмжэжэ, тэрэнние бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байһанаа мэдүүлбэ. Тиихэ зуураа олон коммунистнууд холын аймагай баялигые ерэхэ долоон жэлэй туршада хүсэдөөр эдлэхэ тухай тогтожо хэлэһэн байна.

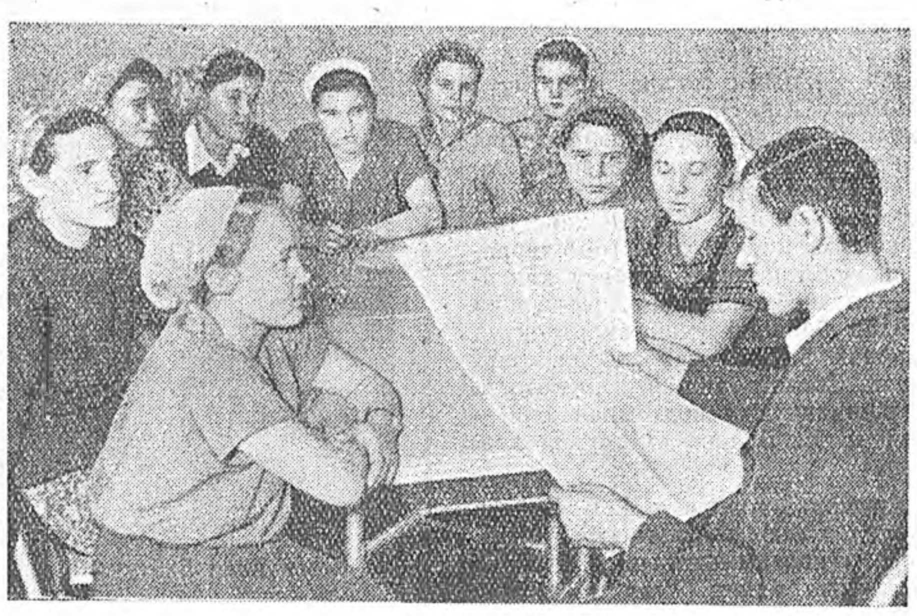
Кировэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Батомункуев **марганец малтан абаха Икат-Гаргинска уурхайе ерэхэ долоон жэлдэ ашаглалгада оруулхые дурадхаа.**

—Курумканай, Баргажанай аймагуудта ой модон, ашагта малтамалнууд элбэг. Энээнние ойрын жэлдэ хүсэдөөр эдлэхын тула, мүн эдэ холын аймагуудай культурна болон ажахын хэрэглэмжые хангахын тула **Баргажанай Адаг хүрэтэр түмэр харгы һаяар бариха хэрэгтэй** гэжэ һананам,—гээд коммунист нүхэр **Тыхеев** хэлэбэ.

Ерэхэ долоон жэлэй туршада аймагай колхозууд хонидойнгоо тоо толгойе хоёр дахин олошоруулха гэхэ гү, али 1965 ондо 200 мянган хонитой болохо зорилго табинхай. Тиин аймагай колхозуудай хони мал гол түлэб Хүнтэйн үргэн талада бэлшэдэг, үбэлжэдэг гээшэ. Эдэ мал саг үргэлжэ уһаар дутадаг. 1956 ондо Хүнтэйн талада 5 худаг үрөмдэгдэжэ эхилһэн аад, дүүргэгдэнгүй орхигдошоһон байгаа. Эдэ худагуудые ерэхэ жэлдэ ашаглалгада оруулжа, саашадаа иимэ худагуудые олоор малтаха шухала болоно. Энэн тушаа республикын Министрнүүдэй Совет зохихо туһаламжа үзүүлхэ ёһотой. **Мүн уһаар дутадаг газарта худагуудые үрөмдэжэ малтаха хүдэлмэриин ерэхэ долоон жэлэй түсэбтэ хараалха** дурадхал Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Будаев**, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Дамбаев** гэгшэд оруулба.

— Курумкан тосхондо 8 жэлэй интернат-һургуули байгуулжа, тэрээндэ хэрэгтэй гэр байрануудые барижа эхилхэ хэрэгтэй болоод байна. Юуб гэхэдэ һурагшадай гэр бүлынхид аймагай центрһээ холо ажаһуудаг ха юм. Иимэ интернат-һургуули бии болгобол, һурагшадые хүмүүжүүлхэ, ажал хүдэлмэридэ башаруулха, эрдэм номдо һургаха хэрэгтэ нилээд һайн нүлөө үзүүлхэ байгаа,—гэжэ Курумканай дунда һургуулиин директор нүхэр **Хышектуев**, аймгүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэ нүхэр **Шагаев** гэгшэд мэдүүлбэ.

Мүн суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд КПСС-эй XXI съездые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтаха, малай үбэлжэлгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхэ, хабарай тарилгада машина, зэмсэгээ һайн шанартайгаар бэлдэхэ, үрэһэ хүрэнгэеэ тарилгын шанарта хүргэхэ тушаа хэлэһэн байха юм.

Партиин XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые Улан-Удын сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд анхаралтайгаар шудалжа байна. Сэмбэ нэхэдэг цехтэ хүдэлмэришэд үдэр бүри сугларжа, даабарита тоонуудые газетэһээ уншана.

Зураг дээрэ: халаанай мастер комсомолой гэшүүн Николай Енпи цехынгээ хүдэлмэришэдтэ тезисүүдые уншажа байна.- **З. Веснинагай** фото.

Ажалшадай һанамжа, дурадхалнуудһаа

Колхознай хорёод мянган толгой малтай юм. Энэмнай ажахын гол һалбари болоно. Саашадаа мал ажалдаа бүри ехээр анхаралаа хандуулжа, **тэжээлэй ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ шухала.** Тиигэжэ адууһа малаа түргөөр үдхэжэ шадахабди.

Хоёрдохёор, **колхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые үсөөн болгохо хэрэгтэй.** Гүүртэ, отарануудта хоёр—гурбан хүнэй хүдэлмэриլжэ байхада, конторо соо хэдэн арбаад хүн һуудаг. Энээнние хаража үзэмөөр.

Б. Очиров, Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ветфельдшер.

***

Манай республикын предприяти, эмхи зургаанууд жэлһээ жэлдэ автомашина болон бусад техникэ олоор абадаг гээшэ. Энэ жэлдэшье элдэб маркын мянга шахуу автомашина абтаа. Гэхэ зуура эдэ автомашинанууд хэдэн олон жэжэ автомобильна ажахынуудта тараагдажа, зүбөөр ашаглагданагүй. **Город соо, ехэ ехэ тосхонуудта хоёр-нэгэн томо автомобильна ажахы байгуулжа, предприяти, эмхи зургаануудай ашаанай, хүнгэн автомашинануудые нэгэдэмэл гаражда байлгабал зүбтэй гэжэ һанагдана.**

Е. Катровский, МВД-гэй госавтоинспектор.

***

Улан-Удэдэ элдэб организацида мэдэлтэй эмнэлгын хэдэ хэдэн эмхи зургаанууд бии. Эдэнние нэгэдхэжэ, республикын Элүүрые хамгаалгын министерствын гү, али горздравай мэдэлдэ оруулха шухала. Юуб гэхэдэ али нэгэн поликлиникын, жэшээлхэдэ, уһан замайхидай поликлиникын сүлөөтэй байхада, ниислэл хотымнай Центральна поликлиникын газаа үглөөгүүр ехэ оошортой байдаг.

Н. Киселева, городой нарайлалгын гэрэй акушерка.

***

Ерэхэ долоон жэлдэ хүндэ индустриин ехээр хүгжөөгдэхэдэ хүдэлмэришэдэй тоо улам олошорхо байна. Ушар иимэһээ тэдэнэй хүдэлмэриин газарые сэбэр байлгаха шухала. Мүнөө олохон предприятиин хүдэлмэришэд ажалдаа үмдэхэ тусхай хубсаһагүй, тиихэдэ **хүдэлмэриин һүүлдэ бэеэ угааха дүүшгүй байна. Энээнние ерэхэ долоон жэлдэ предприяти, үйлэдбэриин талмай бүхэндэ бии болгохо хэрэгтэй.** Тиигэбэл хүдэлмэришэд ажалайнгаа һүүлдэ сэбэр хубсаһаяа үмдөөд, гудамжада гараха аргатай болохо бшуу.

М. Болхоев, ПВЗ-гэй кузнечнэ цехын түмэршэ дархан.

Хүсэтэ дэбжэлтэ

Манай «Эрдэм» совхозой 5-дахи отделениинхид партиин ЦК-гэй ноябриин Пленумэй тогтоол анхаралтайгаар шудалжа байна. Тиихэ зуураа КПСС-эй XXI съездые угтуулан, ажалай эрхим амжалта туйлахаар зоригжонхой.

Үнгэрэгшэ 10 һарын турша соо эндэхи гүүртымнай һаалишад үнеэн бүриһөө 1600 литр һү һаагаа. Һаалишад Д. Бадмаева, А. Батуева гэгшэд мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ. Гэхэ зуура һү абалгын өөрынь үнэ нилээд химдаржа байнхай. Хэрбээ нёдондо жэлдэ литр һү абалгада 1 түхэриг 09 мүнгэн гаргашалагдаһан һаа, мүнөө 77 мүнгэн гаргашалагдана.

Мяха тушаалгаяа отделенимнай үлүүлэн дүүргээ. Энэ жэлдэ 973 центнер тушаахын орондо 1321 центнер мяха тушаагаабди.

Манай отделениин малшад Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд соо хараалагдаһан даабарита тоонуудые бүримүһэн һайшаагаад, ойрын жэлнүүдтэ мал ажалаа улам хүгжөөхын түлөө зорилго табижа байнхай. Арга боломжонуудаа һайса хэрэглэжэ, **һү һаалгаяа 1959 ондо 1,5 дахин ехэдхэхээр хараалнабди.**

Хонидоймнай тоо толгой горьтойгоор олошорхо. **Жэлэй эхиндэ отделениимнай хонид 2400 толгой байгаа һаа, мүнөө 6300 болонхой. Энэмнай 1965 он болотор лаб 2,5—3 дахин олошоруулагдаха юм. Нооһо абалга энэ үе соо 2—2,5 дахин дээшэлхэ байна.**

Табиһан зорилгонуудаа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тулада горьтой хүдэлмэри хэгдэхэ болоно. Сабшалангаа һайнаар уһалдаг боложо, **үбһэ ногооной ургасые 2—3 жэлэй турша дотор 2 дахин нэмээхэбди.** Малдаа шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлдэжэ абахын зорилгоор кукуруза, турнепс болон бусад ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ горьтой анхарал табигдаха байна. Мүн таряалангаа һайнаар элдүүрилдэг, үтэгжүүлдэг боложо, пар хахалалгые үргэдхэжэ, баян ургасын түлөө тэмсэхэ байнабди.

Ц. Цыдыпов, Мухаршэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой 5-дахи отделениие эрхилэгшэ.

☆ ☆

Гуримшуулагдахаар болоһон хэрэг

Тон богони болзорто оронойнгоо ажалшадые гэр байраар хангаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдээжэ тогтоолой һүүлээр ажалшад өөһэдтөө гэр байра олоор баридаг болоо. Юундэб гэхэдэ, ажалшадай байра байдалынь һайжаржа, салин хүлһэниинь дээшэлээ, мүн нөөсэншье горьтойгоор арьбажаа гээшэ. Манай мүнөө үеын хүдэлмэришэд болон алба хаагшад һайнаар эдеэлхэ, хубсалха дүүрэн арга боломжотой болохоһоо гадна, өөһэдтөө хубиин гэр байра бариха шадалтай болоо бшуу.

Оронойнгоо арадай ажахые долоон жэлэй туршада асари ехэ дэлисэтэйгээр хүгжөөхэ түсэб тухай партиин XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые бүхы совет арад эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэжэ, дурадхал һанамжануудаа оруулжа байнхай. Энэ гайхамшагта түсэбэй ёһоор, 1965 оной эсэстэ совет хүнүүд дэлхэй дээрэ байра байдалайнгаа талаар эгээ дээдэ хэмжээндэ гарахаар хараалагдана. Тиимэһээ арад зониие модоор, барилгын материалаар таһалдалгүй хангажа байха асуудал ехэ удха шанартай болоно.

Барилгын материалнууд, нэгэ хэбэй гэрнүүд, тэрэнэй хэрэгсэлнүүд «Главлесстройторгын» системээр наймаалагдана. Гэбэшье ажалшадта барилгын материалнуудые, гэрнүүдые наймаалха талаар ехэ дутагдалнууд бии, тэдэнние усадхаха хэмжээн мүнөө хүрэтэр абтаагүй байһаар. Яахадаа иимэ байдал тохёолдоноб гэхэдэ, барилгын материалнуудые худалдаха хэрэг худалдаа наймаанай олон организацинуудта даалгагданхай. Жэшээнь, городуудта «Горпромторг», УРС, ОРС, «Лесстройторг», хүдөө нютагуудта Буркоопсоюзда даалгагдаһан байха юм. Гэхэтэй хамта худалдаа наймаанай эдэ организацинуудай нэгэниинше барилгын материалнуудые наймаалха үүргэеэ биратайгаар дүүргэдэггүй, энэ шухала хэрэгые ехээр таһалдуулдаг, бэе бэедээ найдаһаар дэмы сагаа үнгэргэжэрхидэг байна.

Манай һанахада, **барилгын материалнуудые ажалшадта наймаалгые иимэ олон организацинуудта даалгаһанай хэрэггүй.** Юундэб гэхэдэ, эээд олон болоходоо, һүүлэй һүүлдэ эхи захаяа олохоёо болишоно. Тиигээдшье хүн зонойнгоо тоогоор үсөөншэг, багашаг Улан-Удэ шэнги городто барилгын материалнуудые худалдаха хэды организаци байлгаһанай үрэгүй гэжэ һанамаар. Хэрбээ «Лесстройторгые» саашадань байлгажа боломоор һаань, энэ үүргые тэрээндэ даалгаха. Үгышье хадаа «Лесстройторгын» хэдэг ажалые «Горпромторгдо» даалгажа болохо байна. Иимэ хубилалта хээд байбал, элдэб ту... шаалтан үсөөрүүлэгдэжэ, гар... шань доошолуулагдаха, мэргэжэл... тэдшье зүбөөр хэрэглэгдэхэ. Ил... гаяа ажалшадые хангалга һайжар... ха болоно бшуу. Гадна худалдаа наймаанай организацинуудай хү... дэлмэриие нарижуулха, үлүү гарга... ша хэхэеэ болихо асуудал таби... даад байна ха юм.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда бари... гын материалнуудые наймаал... «Главлесстройторгые» байлгаһан... хэрэгтэй гү, али үгы гү гэһэн асуу... далай саг соогоо табигдажа бай... ниинь ойлгосотой. Нээрээшье об... ластьнууд болон автономно респу... ликануудта «Лесстройторгын» об... **ласть хоорондын конторонуудта ма... дэлтэй барилгын материалнууд... худалдадаг базанууд болон скла... дуудые байлгалтагүй гэжэ һанаг... на.** Тиихэдэ тэдэ конторонууд ... саашаа СССР-эй Худалдаа наймаа... най министерствын дэргэдэ... «Главлесстройторгдо» сэхэ мэдэ... тэй байдаг юм. Бэе бэедээ мэдэл... шата дамжаһан иимэ олон орга... зацинуудые саашадаа байлгаба... хоорондонь элдэб арсалдаан гар... ха, таарамжагүй байдал ушар... болоно, ушардагшье байна. Ажал... шадта барилгын материалнууд... худалдалга гуримшуулха саг ер... Хубиин гэр байрануудые олоор б... риха ехэ зорилго тезисүүд соо ... бигдана. Ганса **манай совнархозо... Министрнүүдэй Соведэй предпри... тинуудта долоон жэлэй турша... хубиин барилга 755 мянган дүрбэ... жэн метрээр ехэдхэгдэхэнь.** Энэ... һээ гадна колхознигууд болон ... дөөгэй интеллигенци өөһэдтөө ол... гэр бариха.

Өөһэдтөө хубиин гэр бариха гэж... шиидэһэн хүдэлмэришэд, алба хаа... шадые барилгын материал нэгэ ... ганизациһаа, «Лесстройторгһоо» ... али «Горпромторгһоо» абадаг бо... гобол таарамжатай.

«Главлесосбыт» болон совнарх... ажалшадые барилгын материал... нэгэ хэбэй гэрээр хангаха тушаа б... ратай юумэ хэнэгүй. Жэшээлбэл... манай Бурядай совнархоз нэгэ т... хэлэй гэрнүүдые асарха, гэр бар... ха, заһабарилхада хэрэглэгдэхэ ма... териалнуудые абаха наряд саг соо... үгэнэгүй. «Главлесосбыдэй» ... дэлмэрилэгшэдэй ажалдаа алб... хойрогоор хандаһан дээрэһээ Ула... Удын ажалшад энэ жэл барилг... материалнуудые абаха аргагүй ... лоод байна.

Барилгын материалнуудые ажа... шадта наймаалдаг организацину... дые шэнэдхэн хубилгахаар, хүдэл... мэриень һайжаруулхаар болоо...

С. Хандажапов, Бурядай «Лесстройторгын» базын директор.

ОРОНОЙ ЗҮҮН РАЙОНУУДЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ТҮСЭБ

КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые совет арад ехэ баяртайгаар угтаа. Манай орон дотор коммунизм байгуулха холын хараата энэ түсэб түбхын түрүүн зүүн районуудай экономикые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ гэжэ хараалһан байна.

Ойрын долоон жэл соо манай Зүүн Сибирь нүүрһэ, электроэнерги, сайр, магни, титан, химиин элдэб зүйл абалгаар Советскэ Союзай Зүүн зүгтэхи ехэ база болохо ёһотой. Ороной үйлэдбэрилгын хүсые зүүн тээшэнь дабшуулха гэжэ тезисүүд соо хараалагданхай. Тиихэдээ промышленностьмнай байгаалиин малтамал баялигта дүтэлхэ байна.

Зүүн районуудтаа промышленностиие хүгжөөхэдэ гүрэндэмнай ехэ аша туһатай. Жэшээнь, зүүн районуудай электроэнерги баруун тээхиһээ хэды дахин химда байха болоно. Байгаалиин малтамал баялигай ехэнхинь Зүүн зүгтэ олдонхой. Шулуу нүүрһэнэй—75, электроэнергиин—80, модоной 80 процентнь зүүн районуудта байдаг. Мүн үнгэтэ, шухаг металл, барилгын, химиин зүйлнүүд угаа элбэг юм.

Советскэ Союзай зүүн районуудай дунда Зүүн Сибирь ехэ һуури эзэлнэ. СССР-эй газарай гурбанай нэгэ хубинь эндэ байдаг бшуу. Хаанта Россиин эгээл гээгдэнги заха хизаар байһан Зүүн Сибирь мүнөө хүгжэнги экономикотой район болоо, ойрын долоон жэл соо үшөө ехээр хүгжөөгдэхөөр хараалагдана.

Зүүн Сибириин үйлэдбэрилгын хүсэн хүгжөөгдэхэдөө, Бурядай АССР-эй индустриие хүгжөөлгэдэ ехэ түлхисэ боложо үгэһэн байна. Совет засагай үедэ Бурят орон танигдашагүй болотороо хубилаа, 30-аад оной үеэр промышленна томо барилга эхилһэн юм. Удаадахи табан жэл соо шэнэ шахта, рудни гууд, фабрика, заводууд олоор бодхоогдоо бэлэй. Тиихэдээ урдань гээгдэнги хизаар байһан Бурят ороной промышленностиие ондоо районуудайхиһаа үлүү хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэй байгаа. 1923 ондо республикын арадай ажахыда промышленностиин эзэлдэг хэмжээн 11,6 процент байһан аад, 1937 ондо 71 процентнь болоһон юм. Мүнөө 80 процентнь болоно. Тиигэжэ бүхы орон доторхидол адляар манай республикын промышленна продукци бүхы экономикодохи гол һуури эзэлнэ.

Капитальна хүдэлмэридэ мүнгэ һомололгын ургалта дээрэһээ район бүхэнэй экономикын хүгжэлтэ харгададаг. Ороной ондо ондоо районуудта шэнгеэр манай республика доторхи капитальна хүдэлмэридэ мүнгэ һомололго ходол ургажа байдаг. Хүн бүхэндэ хүртэсын талаар хараха болоо һаа, энэ тоо Союзай дунда зэргын тоотой адли шахуу боложо байнхай.

Ойрын долоон жэл соо арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд байгаалиин баялигые бүрин ашаглажа, Бурядай АССР-эй экономикые саашадань улам түргэнөөр хүгжөөхэ арга олгоно. Социалистическэ байгуулалтын талаар амжаһан туйлалтадаа түшэглэн, республикынгаа байгаалиин баялигые бүри ехээр ашагладаг болохо, тиигэжэ экономикоёо улам хүгжөөхэ арга бии байна. Ойрын долоон жэл соо манай республика промышленностиингаа һалбаринуудые үргэдхэхэһөө гадна, гүрэндэ тон хэрэгтэй шэнэ үйлэдбэринүүдые байгуулха болоно.

Промышленностиин бүхы һалбаринуудай дундаһаа ой модоной промышленность ехэ арга боломжотой. Сэлэнгэ, Худан мүрэнүүд шадархи, илангаяа Прибайкалиин зүүн хойто районуудтахи ой модоной баялигые ашаглажа, республикамнай илангаяа барилгын модо нилээдгүй ехээр бэлэдхэдэг болохо юм. Гэхэ зуура ойрын долоон жэл соо ой модоной промышленностиин талаар үшөө олон асуудал шиидхэгдэхэ байха. Хэрбээ энээнэй урда тээ ой модоной предприятинууд юрэл барилгын модо үгэдэг байгаа һаа, **ерэхэ долоон жэлэй туршада элдэб зүйлэй продукци—целлюлоза, саарһа, картон, шпал, барилгын материал, нэгэ янзын хабсармал гэрнүүдые гаргадаг болохоор хараалагдана.**

1959—1965 онуудта Бурят орон доторнай шэнэ үйлэдбэри бии болгогдохо. Урда районуудай үйлэдбэрилгын хүсые хүгжөөлгэдэ туһа дүхэм болохо силлиманидай баялиг ашаглагдаха. Электрын химда хүсэ хэрэглэн, Кяхта шадархи силлиманидай хэбтэшые ашаглажа, сайрай ехэ үйлэдбэри байгуулха аргатайбди. Силлиманидаар олон юумэн хэгдэхэ: галда халасагүй хэрэгсэл бүтээхэ, бусад продукци гаргаха үйлэдбэри тогтоогдохо байна.

Мал ажалай продуктнуудые үргэнөөр хэрэглэжэ, шэнэ үйлэдбэри байгуулха, бии байһыень үргэдхэхэ арга боломжо бии. Манай эндэхи мяха-консервын комбинадта олон арһан, ехэ нооһон сугларадаг гээшэ. Республика дотороо арһа-гуталай, нооһоной шэнэ үйлэдбэри байгуулхадамнай мал ажалай продуктнууд хүсэд хэрэглэгдэдэг болохо. Долоон жэлэй түсэбэй ёһоор Улан-Удэ городто арһа-гуталай томо комбинат баригдажа, Зүүн Сибириин, Алас Дурна зүгэй хүн зониие гуталаар хангаха юм.

Улан-Удын арһа-гуталай комбинат Советскэ Союз доторхи томо предприятинуудай нэгэн болохо: жэл соогоо 3 мянган тонно арһан эдлэл, 40 миллион дүрбэлжэн дециметр булгайр, 100 миллион дүрбэлжэн метр хром булгайр гаргадаг байха. Арһа, нооһо үйлэдбэрилдэг, гутал оёдог томо үйлэдбэри байгуулхада, туһалбариин предприятинууд хэрэгтэй болохо. Нооһо угаадаг фабрика, дубильна зүйл гаргадаг үйлэдбэри тогтоогдохо юм. Ойрын долоон жэл соо манайда дубильно-экстратна завод баригдаха. Энэ завод ой модоной промышленностиин хүгжэлтэтэй нягта холбоотой.

Тимлюйн заводто цемент гаргалга долоон жэл соо гурба дахин ехэдхэгдэхээр хараалагдана. Мүн сонхын шэл хоёр дахин ехээр гаргагдадаг болохо. Тэрээнһээ гадна шэнэ зүйлнүүдые—сталинит, эбдэрдэггүй шэл, асбест гаргагдадаг болохо.

1959—1965 онуудта Бурят ороной промышленностиин бүтээхэ продукци 1958 онойхиһоо гурба дахин ургаха. 1965 ондо бии болохо шэнэ предприятинууд 1957 ондо хүдэлдэг байһан бүхы предприятинуудһаа 1,5 дахин ехэ продукци бүтээн гаргаха.

Металл болбосоруулдаг, машина бүтээдэг промышленностиин бүхы продукци 1959—1965 онуудта гурба дахин ехэ болохо. Зэр зэмсэгэй, механическа болон бусад томо томо заводууд баригдаха юм. Модо болбосоруулдаг станогуудые бүтээн гаргалга 4 дахин ехэдхэгдэхэ. Гол мүрэндэ өөрөө ябаха, мүн угеардаг суднанууд баригдахаар хараалагдана.

Хүнгэн, эдеэ хоолой промышленность улам саашадаа хүгжөөгдэхэ юм. Долоон жэл соо арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ хоёр дахин ургахаар хараалагданхай. Эд бараанай, эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр, олоор бүтээн гаргадаг болохоһоо гадна, шанарынь һайжаруулагдаха, ассортиментнь хубилгагдаха, олошоруулагдаха байна.

Промышленностиие хүгжөөхэтэй хамта зам харилсаан үргэдхэгдэхэ, бүхы транспорт шэнэ техникээр зэбсэгжэхэ. Түмэр зам үндэһөөрөө хубилгагдаха болоно. Сибириин ехэ түмэр харгы гол түлэб оньһожоруулагдаха юм.

Промышленностиин, зам харилсаанай хүгжэхэ тума шулуу нүүрһэн, электрын хүсэн улам ехээр хэрэглэгдэдэг болохо. Тиимэһээ долоон жэл соо республикын түлишын промышленность хүгжөөгдэхэ. Галуута Нуурай нүүрһэнэй бассейн Бурядай түлишын гол ба... болохо. Шулуу нүүрһэ ехээр малт... абадаг болохо, тиигэжэ респуб... кын хэрэгсэл хүсэд шахуу ханг... даха. Түгнын шулуу нүүрһэн... уурхай ашаглаха хүдэлмэри яб... лагдажа эхилхэ.

Галуута Нуурай тепловой элек... ростанци барижа, ашаглалга... оруулха гээшэ энэ долоон жэл с... республикын түлишын промышле... ностиие хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ удх... шанартай. Шулуу нүүрһэнэй ма... тагдадаг газарта иимэ электрост... ци эмхидхэгдэхэдээ, экономик... талаар ехэ аша туһатай байха б... лоно. Эндэхи нүүрһэнэй ов... өөрэ илгаае, мүн харгы за... һаа холо байһыень хара... абаа хада, бүри ехэ удха шанарт... байха юм. Киловатт-час элек... энерги оройдоо 3 мүнгэтэ байха б... лоно. Энэнь Улан-Удын ТЭЦ-эй... һээ 5 дахин химда байха. Доло... жэлэй эсэстэ нилээд ехэ элект... энерги үйлэдбэрилдэг болохо ю...

Мүн ерэхэ долоон жэл соо ре... публикын хүдөө ажахы ехээр хү... жэхэ. Мал ажалһаа, газар тар... ланһаа ехэ продукци абтадаг бол... хо гэжэ хараалагдана.

Байгаалиин баялигые хүсэд б... рин хэрэглэжэ, Бурядай АССР... үйлэдбэрилгын хүсые саашада... хүгжөөхэ хизааргүй ехэ арга боло... жын бии байһые дээрэ дурсагдаһ... тоо, баримтанууд эли тодоор гэ... шэлнэ.

Р. ШНИПЕР, экономическа эрдэм ухаанай кандидат.

Һургуулиие шэнэдхэн хубилгаха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ

ҮХИБҮҮДЭЭ ЭРДЭМ МЭРГЭЖЭЛТЭЙ, АЖАЛДА АБЬЯАСТАЙ БЭРХЭ БАЙХААР ХҮМҮҮЖҮҮЛЭЕ

☆ ☆

Политехническэ институт хэрэгтэй

Ургажа ябаһан залуу үетэндэ одоо анхарал табидагайнь түлөө рэл Коммунистическэ партидаа ир баясхалан хүргэжэ байһанаа үүлнэб. Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, он доторхи арадай гэгээрэлые ам саашадань хүгжөөхэ асуудал шиидхэгдэхэтэй хамта эрдэм ргэжэлтэй, ажалда абьяастай за- у хүнүүд арадай ажахын һалбанууудта бүри олоороо хүдэлхэнь.

Тиимэһээ һургуулиинхидта хайн гээд ажалай мэргэжэл олхаб гэһэн асуудал гарана. Май һанахада, хото газарайхид гата 8 класс дүүргэһэнэйнгээ лээр тусхай курсада һураад, дэлхэ зэргэтэй. Тиимын тула эдбэриин предприятинуудта ри эхин классуудта байха- ажалай дүй дүршэл олоод. гуули дүүргэхэдээ, токарь, сарь, столяр, электрик гэхэ мэ- мэргэжэлтэй болохо ёһотой. имэ хүнүүд хүдэлхынгөө хажуугаар үдэшын һургуулида һураха аргатай бшуу. Гэхэтэй хамта Улан-Удын ПВЗ-гэй һургуулинууд гол түлэб промышленностьда хүдэлхэ хүнүүдые бэлдэдэг болохо һэн гэжэ һананаб.

Манай заводто тусхай гү, али юрэнхы дунда һургуули дүүргэһэн хүдэлмэришэд, залуушуул олон. Тэдэнэр техническэ дээдэ эрдэмтэй болохо хүсэлэнтэй. Ерэхэ долоон жэлэй туршада республика доторнай промышленна айхабтар ехэ барилга хэгдэхэ байна бшуу. Техническэ дээдэ мэргэжэлтэй олон хүн тэндэ хүдэлхэ ёһотой болоно. Тиимэ хадань Улан-Удэ хотодо политехническэ институт нээхэ шухала. Иимэ институтдай болохо арга бии. Зооветинститутдай техническэ факультедүүд, политехническэ институтдай консультационно пункт шэнэ институтдай базань болохо байна.

Д. Дармаев, ПВЗ-гэй паровозо-механическа цехын түмэр харуулдагша.

Бурядай № 1 интернат-һургуулида. **Зураг дээрэ:** 5-дахи классай һурагшад Ц. Дармажапов, В. Ванзатов хуурайдалгада һуража байна, саада тээнь ажалай багша А. Г. Сараев.

А. Мантаевай фото.

Бурят һургуулинуудта 9 класс үлөөхэ

Мүнөө һургуулинуудые шэнэдхэн билгаха тухай асуудалай зүбшэн хэгдэжэ байхада, энээн тушаа һамжаая хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Социалистическэ удхатай, үндэ- эй түхэл маягтай соёл культуры хүгжөөлгэдэ түрэлхи хэлэн угаа үүргэ дүүргэдэг гээшэ. Тиимэ бурят үхибүүд эрхэ бэшэ түрэлхэлэеэ шудалха, мэдэхэ ёһотой. икэ, химии, биологи, математика али ондоошье предмедүүдые шудахадаа тэдэнэр ойлгоһон юумэн айгаа хэлэхын урда тээ бурядраа шэбшэжэ үзэдэг ха юм.

Тиимэ ушарһаа **Ород хэлэ, литератураһаа, хари хэлэнһээ бэшэ предмедүүдые бүхы классуудта түрэлхи бурят хэлэн дээрэ заалгаһаань, һайн байгаа.**

Зарим хүнүүд иигэжэ хэлэдэг: бэшэ, жэшээнь, бурят һургуулиин аяар гурбан хэлэ (бурят, д, хари) үзэхэдэнь, үхибүүдтэ хүшэр болохо, тиимэһээ бу- һургуулида хари хэлэ зааһанай эргүй гэдэг. Иигэжэ хэлэхэдэ ушаг байна. Мүнөө сагай за- үетэн, эрдэмтэй хүнүүд ямар н хари хэлэ шудалжа, тиимэ ойлгодог, өөрөө хэлэжэшье адаг болохо зэргэтэй. Тиимын бурят һургуулиин һурагшад хэлэ шудалдаг байха ёһотой. өө талаһаа—дээдэ һургуулида- ороходо хари хэлэн хэрэгтэй одог бшуу. Харин ямар класс- һаа эхилжэ тэрэ хэлэ шудалхаб—5-дахиһаа гү, али 4-дэхи классһаа гү?—багшын мэргэжэлтэдэй шэнжэлжэ үзөөд, зүбөөр шиидхэхэ хэрэг бэзэ.

Мүнөө бэлэдхэлэй класс тухай эндэ һанамжаа хэлэхэ зорилготойб. Манай республикын газетэнүүд энэ класс тухай үнинэй бэшэдэг агша. Иимэ класс хэрэгтэйшье, хэрэгшьегүй гэхэ мэтын хөөрэлдөөн гарадаг. Минии һанахада, бурят һургуулида саашадаа бэлэдхэлэй класс байлгаһанай хэрэггүй. Теэд бурят һургуулида гурбан хэлэ үзэдэг дээрэһээ һураха сагынь нээрээшье багадажа болохо байна. Түрэлхи хэлэн бусад предмедүүдэй орондо заагдаха ёһогүй. Жэшээнь, физикэ, химии, түүхэ, географи гэхэ мэтын урогуудай сагые хаһажа, хороожо яашье болохогүй. Тиимэһээ **үшөө нэгэ жэлээр бурят һургуулиин һуралсалай болзорые һунаажа, 9-дэхи класс нэмэхэ хэрэгтэй** гэхэ байнаб. Зүгөөр мүнөө байһан бэлэдхэлэй классые нэгэдэхи класс гэжэ миин лэ тоолохо гэгдэнэ бэшэ, харин бурят һургуулиинхид сэхэ нэгэдэхи класста ороод, 9-дэхи класс хүрэтэр тусхай национальна һургуулиин программаар һураха ёһотой.

Ц. Цыденжапов, Хэжэнгын аймагай Чесанын МТС-эй контролер-механик.

Бэлигтэй үхибүүдэй һургуули байгуулха

Хоёрдохи шатын бүхы һургуулиһаа гадна, хүгжэмдэ, хатар дада, уран зурагта бэрхэ, игтэй үхибүүдые һургаха һургуулинуудые мүнөөхидөөл занүлөөбэл һайн байха, хэй болоо һаань —иимэ һургуулинуудта хүдөөһөө ерэһэн гү, олон үхибүүдтэй айлай хүүй байха интернат нээхэ тузаагдаһаниие һайшааха байТиимэ һургуулинууд Советскэ гэй арадуудай соёл культурые адань хүгжөөхэ хэрэгтэ шиид- үүргэ дүүргэлсэхэ, тэндэ бэй үхибүүд орохо болоно. гартай» хүнүүдэйл үхибүүд э һургуулинуудта олоороо оро- гэжэ зарим хүнүүдэй һанадагынь буруу. Юундэб гэхэдэ, тиимэ һургуулинуудта бэлэн мүрөөр ороһон хүн хэрбээ мохоошог байгаа һаа, «холо харайхагүй», уран зурагай гү, али ямар нэгэн ондоо искусствын ажал-ябуулагша болотороо ургажа шадахагүйнь мэдээжэ. Искусство гээшэдэ имагтал бэлигтэй хүнүүд габьяа түйладаг, шэнэ зохёол бүтээдэг хадань, бэлиггүй хүнүүдэй юушье хэжэ шадахагүйнь элитэ.

Минии һанахада, искусствын, эрдэм наукын талаар онсо бэлигтэй хүнүүдые тусхай һургуулинуудта һургаха гээшэ ехэ зүбтэй табигдаһан асуудал гэжэ һанаха байнаб.

Н. Цыренова, гэрэй эзэн эхэнэр.

Үхибүүдые хүгжэмдэ һургаха һургуули Ново-Селенгинскдэ нээгдээ. Тэрэ һургуулида малшадай, механизаторнуудай, алба хаагшадай үхибүүд олоороо оно. Хүгжэмдэ дуратай, хүгжэмшэ боложе шадахаар бэлигтэй үхибүүдэй ндаһаа Дарима Буянова шалгаран гаранхай. Энэ басаган хүгжэмдэ угаа ратай, ханамжатай, һонор һүбэлгэн юм. Үкинэй багша Вера Ильинична Шаргаева Даримадаа айхабтар дуратай. Зураг дээрэ: В. И. Шаргаева дүрбэн гараараа наадаха хүгжэмтэ шэнэ пьесэдэ Даримые һургажа байна.

М. Тимофеевэй фото.

Минии дурадхал

Бурят һургуулинуудые хубилгаха асуудалаар хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

1. Бэлэдхэлэй классые саашадаа үлөөхэ хэрэгтэй. Энэ класс ород, бурят хэлэнүүдые, мүн ондоошье предмедүүдые аажамаар, сүлөөтэйгөөр шудалха хэрэгтэ ехэхэн тулгуури боложо үгэдэг. Бэлэдхэлэй класста һураһан үхибүүд эхин һургуули дүүргэхэдээ, эрдэмэй эшэ үндэһые мэдэсын талаар (илангаяа ород, бурят хэлээр) үлүү бэрхэ байдагынь мэдээжэ. Бэлэдхэлэй класста долоо наһа гүйсэһэн үхибүүдые абаха хэрэгтэй.

2. Зарим бурят эхин һургуулинуудта үхибүүдэй үсөөн байһан дээрэһээ, 4—5 класста ганса багшын гү, али табан класста хоёр багшын заадаг ушар олон үзэгдэдэг. Тиимэ һургуулиин һурагшад программаар хараалагдаһан материалнуудые хүсэд гүнзэгыгөөр ойлгожо абадаггүй, һайнаар ойлгуулхашье аргагүй болошодог. Нэгэ багшын 3, 4 гү, 5 класста нэгэн доро яагаад, ямар шанартайгаар ном заахань мэдээжэ. Тиимэ жэжэ һургуулинуудай багшанар мүнөө методикын ямаршье хүдэлмэридэ хабаададаггүй шахуу. Саашадаа жэжэ һургуулинуудые шадаал һаа хамтадхажа, томо эхин һургуулинуудые тогтоохо. Тэндэ интернат нээхэ, материальна базаар хангаха. Хэрбээ жэжэ һургуулинууд эндэ тэндэ үлэшэхэ байгаа һаань, тэдэниие алишье талаараа һайн бэлэдхэлтэй багшанараар хангаха. Хоёр класста нэгэн доро заалгые болюулха.

Эхин һургуулиин багшанарай дунда методикын хүдэлмэри эрид һайжаруулха.

3. Олонхи һургуулинуудта физкультура, зураг, дуу гэхэ мэтэ предмедүүд һайса заагданагүй. Эдэниие тусхай мэргэжэлтэдтэ даалгаа һаа дээрэ гэһэн һанамжые дэмжэнэб.

Б. Бадмаев, Бурядай АССР-эй һургуулиин габьяата багша, Ново-Селенгинскэ дунда һургуулиин багша.

Ажабайдалтай шададамараар холбохо

(Ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха шэнэ арга метод тухай)

Бурят ороной ажалшад КПСС-эй XXI съездые эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлээд, эршэмтэй габшагайгаар ажаллажа байна. «1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд» манай республикын хото город, хүдөө тосхон бүхэндэ, заводуудай цехүүд, колхозуудай фермэнүүдээр зүбшэн хэлсэгдэжэ, түрэл партиингаа съездын нээгдэтэр ажалай шэнэ амжалта түйлаха гэһэн патриотическа дэбжэлтэ үүсхэбэ.

Республикын промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд областной партийна конференци болотор жэлэйнгээ түсэб дүүргэхээр шиидээд, шармайн ажаллажа байнад. Мүн хүдөөгэй ажалшад ехэ уялга абанхай. Арга боломжоёо хаража үзөөд, жэлэй эсэс хүрэтэр 12 мянган тонно һү, 500 тонно һайн шанартай ноопо түсэбһөө гадуур гүрэндэ тушааха гэбэ.

Олониитэ ажалшадай дунда эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэриин шадамар бэрхээр ябуулагдаа һаа, эдэ уялгануудай бүрин бэелүүлэгдэхэнь лабтай.

Мүнөө олохон партийна организацинууд ойлгууламжынгаа хүдэлмэри улам һайжаруулжа захалаа. Лекторнүүд болон элидхэлшэд лекци, элидхэл олоор уншажа, КПСС-эй ЦК-гэй ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулна. Харуулан ойлгуулха агитаци һэргээгдэжэ байна.

Энэ хүдэлмэреэ шадамараар ябуулдаг газарта элдэб шэнэ арганууд хэрэглэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, республика дотор саг үргэлжын 250 агитпункт эмхидхэгдээд, соёл гэгээрэлэй ёһото гуламта боложо байнхай. Эдэмнай хүн зониие коммунистическэ сурталбодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри бүри үргэн ехээр ябуулха зорилготой. Элидхэл, лекци, хөөрэлдөө, асуудал-харюугай үдэшэ, харуулан ойлгуулха агитаци гэхэ мэтые хэрэглэн, тэндэхи агитаторнууд Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын политика, арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые, республика, аймаг болон колхозой, предприятиин үмэнэ табигдаад байһан зорилгые хүн зондо тодорхойгоор хөөрэжэ үгэнэ, арадай демократиин оронуудта социализм байгуулгын амжалта тухай, капиталай оронуудтахи ажалшадай байдал болон тэмсэлые харуулна.

Саг үргэлжын агитпунктнуудта хүн зон олоороо ерэжэ, тэндэ газетэ болон журнал уншадаг заншалтай. Энэ хүдэлмэреэ Улан-Удэ городой Октябрьска районой агитпункт һониноор эмхидхэлэн байна. Эдэнэр КПСС-эй XX съездһээ хойшо манай арадай амжаһан түйлалтые харуулха гэжэ оролдодог байха юм. Неделидээ хоёр удаа лекци болодог, ямар нэгэн асуудалаар тусхай үдэшэ үнгэргэгдэдэг, үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзалга эмхидхэгдэдэг. Республикын уран зохёолшод Ц. Дамдинжапов, Н. Дамдинов болон бусад һаяшаг эндэ ерээд, Бурядай искусство, литературын хоёрдохи декадада бэлэдхэлэй ямараар ябажа байһан тухай хөөрэжэ үгөө. Спортдо зорюулагдаһан вечер олоной анхарал хандууһан байна. Городой физкультура болон спортын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Соловьева спортын асуудалаар мэдээсэл хээ. Энээнэй удаа солбон, шамбай хүбүүд, басагад шадабари мэргэжэлээ харуулаа. Тусхай киножурналнууд табигдаа.

Тарбагатайн Доодо Жэрэм нютагай саг үргэлжын агитпункт эндэхи ажалшадай дунда ехэ хүндэтэй, магтаалтай болонхой. Тэрээниие коммунист нүхэр Антонов хүтэлбэрилдэг юм. Үдэшэ бүри эндэ агитаторнууд ээлжээгээр ерэжэ дежурладаг гуримтай. «Восход» колхозой экономикын хүгжэлтые харуулһан диаграмма, фотозурагууд, плакадууд ханадань үлгэгдэнхэй. Гансахан октябрь һара соо түсэбэй ёһоор 5 лекци уншагдаа, 10 хөөрэлдөөн болоо. Барилгын гаргаша хороохо тухайда нүхэр Павлова лекци уншаа, мүнөө үеын байдал тухайда комсомол басаган Казаковцева хэдэн хөөрэлдөө хээ. «Элүүр энхэ байдалай түлөө тэмсэхэ гээшэ совет хүн бүхэнэй уялга мүн» гэһэн темээр хөөрэлдөөе арадай судья нүхэр Котиков хэбэ.

«Восход» колхозой партийна организациин (секретарынь нүхэр Марков) агитаторнууд ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха шэнэ арга метод ходо бэдэржэ байдаг. Аман үгын журнал гээшэнь шэнэ зүйлнүүдэй нэгэн болоно. Энэмнай олон янзын асуудалаар богони хөөрэлдөө хэдэг юм. Һаяхан гаргаһан нэгэ тиимэ журнал тухайдань хэлэебди. Ойрын долоон жэл соо ниитынгээ ажахые хүгжөөхэ асуудалаар түрүүлэгшэ нүхэр Максимов тэндэ элидхэл хэһэн байна. Һүүлээрнь долоон жэлэй һургуулиин директор нүхэр Соловьев Тайваньдахи байдал тухай хэлэжэ үгөө. Коммунизм байгуулха хэрэгтэ совет эхэнэрнүүдэй эдэбхитэйгээр хабаададаг тухай багша Сапунова хөөрөө, сагай уларил хубилдаг гү гэһэн асуудалда биолог Чурилова харюу үгөө. «Таанад мэдэнэ гүт?», «Туһатай зүбшэлнүүд» гэһэн бүлэгүүдээр журналынь дүүрэнэ.

«Восход» колхозой агитаторнууд агитпунктдаа хүдэлөөд хизаарладаггүй, харин малай фермэ болон комплексно бригадануудта ошожо, ехэ хүдэлмэри ябуулдаг.

Олон янзаар, удха түгэлдэрөөр ойлгууламжынгаа хүдэлмэри ябуулжа, съездын урда тээхи уялгаяа колхозой дүүргэхэ хэрэгтэ туһална. Партиин Тарбагатайн райком Доодо Жэрэмэй агитпунктын дүй дүршэлые дэлгэрүүлжэ, зүб юумэ хэһэн байха юм.

Мүн партиин Хэжэнгын, Мухаршэбэрэй, Заиграйн, Курумканай айкомууд саг үргэлжын агитпунктнуудта анхарал табидаг: хүдэлмэриинь хүтэлдэг, түсэбыень хаража баталдаг, бэлэдхэл һайнтай хүнүүдые агитатораар томилоод, тэдээндэ захяа заабари үгэдэг.

Ажалшадай соёл болбосоролые саг үргэлжэ хүгжөөхэ, тиихэдээ ойлгууламжын хүдэлмэрии олон янзын арга методүүдые хэрэглэхэ шухала. Олонхи аймагуудта политическэ информаци ходо хэдэг заншалтай боложо байна. Партийна организацинууд политинформаци үнгэргэхэ үдэр тогтоожо, хөөрэлдөө хүүлдэг болоо.

Тарбагатайн Калининай нэрэмжэтэ колхозой агитаторнууд, элидхэлшэд, эдэбхитэд тогтоогдоһон нэгэ үдэр үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта гаража, политинформаци хэдэг байна. Тиимэ нэгэ үдэр агитатор Неустоева һү һаалиин фермэдэ ошожо, КПСС-эй ЦК-гэй ноябриин Пленумэй шиидхэбэри тухай хөөрэлдөө эмхидхээ; багша нүхэр Гуслякова тэндэхи гахайн фермын хүдэлмэрилэгшэдтэ уласхоорондын байдал тухай хөөрэжэ үгөө. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Болонев, партийна организациин секретарь нүхэр Власов миин хараад байдаггүй, өөһэдөө ошожо, хөөрэлдөө хэлсэдэг байха юм.

Гэхэ зуура зарим нютагуудта ойлгууламжын хүдэлмэриие саг зуурын хэрэг гэжэ тоолодог байһаар. Байкало-Кударын аймагта миил хоёрхон саг үргэлжын агитпункт бии. Олон колхозуудтань политинформаци хэгдэнэгүй. Баһа Зэдын, Хориин, Кяхтын аймагуудта иимэ агитпункт үсөөн.

Партиин XXI съездэ бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһан мүнөө үедэ КПСС-эй ЦК-гэй ноябриин Пленумэй шиидхэбэриие хүн зондо ойлгуулха хүдэлмэри ябуулхатаяа хамта, агитпункт бүхэниие һэргээхэ, ажалшадай дунда ябуулдаг ойлгууламжын хүдэлмэриин бүхы арга метод үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

А. АЛЕКСАНДРОВ, КПСС-эй обкомой инструктор.

Шажан тухай иимэ номуудые уншагты

Коммунистическэ партиин элитэ ажал-ябуулагшад И. И. Скворцов—Степанов, Е. М. Ярославский болон бусад шажан мүргэлэй шэнжэ, арад зондо харша номнол тухай олониитын дунда ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байгаа. Мүн энэ асуудалаар олон ном бэшэжэ гаргаһан юм. «Шажан тухай» Е. М. Ярославскиин суглуулагдамал ном хэблэгдэнхэй. Энээн соонь олон статья ороһон байдаг. «Һүзэгшэдэй, һүзэггүйшүүлэй библи» гэһэн номынь мүнөө жэл хэблэгдээ. «Библи юун гээшэб гэжэ элирүүлхэ, тодорхойлходо туһалха һанаатайб» гэжэ Е. М. Ярославский тэндээ бэшэһэн байна.

Мүн энэ асуудалаар багахануудолон ном хэблэгдэнхэй. «Шажан гэдэг юуб» гэһэн нүхэр П. Павёлкинэй, «Һүнһэнэй мүнхэ байһанда һүзэглэдэг тухай» гэһэн Г. Гуревэй, «Ерээдүйе уридшалан мэдэжэ болохо гү?» гэһэн В. Мезенцевэй, мүн бусад олон номууд гараа.

Бурядай элитэ уран зохёолшо Х. Намсараевай бэшэһэн «Шажан мүргэл гэдэг юун гээшэб?» гэһэн ном ехэ һонирхолтой. 1955 ондо Бурядай номой хэблэл энэ номые хэблэн гаргаһан байха юм. Тэрээн соогоо Хоца Намсараев буддын шажанай уг удха тухай һониноор бэшэһэн байдаг.

Шажан мүргэлэй хорые элишэлдэг эрдэм ухаанай, соёл сурталай хүдэлмэри агитатор, пропагандистнарай ябуулхадань эдэ номуудай ехэ туһатай байхань лабтай.

ОЙЛГУУЛАМЖЫН ХҮДЭЛМЭРИИЕ ИИГЭЖЭ ХҮТЭЛБЭРИЛНЭ

Улан-Удын мяханай-консервын комбинат Бурядай совнархозой томохон предприятинуудай нэгэн болоно.

Эндэхи партийна организаци 250 гаран коммунистнуудһаа бүридэнхэй. Тэдэнэрэй олонхинь үйлэдбэриин шухала, шухала газарнуудаар хубаагдан табигдаад, харюусалгатай даабари дүүргэдэг юм. Партийна организациин бүхы эмхидхэлэй, соёл сурталай хүдэлмэриие 11 гэшүүнтэй партийна комитет хүтэлбэрилдэг.

Партийна организациин эмхидхэжэ байгаа политическэ хүдэлмэриие шалгаад харахада, ямараар ябажа байһаниинь эли болоно. Комбинадай бүхы цехүүдээр, үйлэдбэриин участогуудаар, мүн бусад газарнуудаар 77 агитатор томилогдонхой, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Тэдэнэй тоодо 45 коммунист, нүгөөдүүлынь комсомолшууд, партийнабэшэ эдэбхитэд бии. Агитатор бүхэндэ тусхай участок даалгагданхай. Тэндээ агитаторнууд 2—3 хоног бүри ошожо, али нэгэн һонирхолтой асуудалаар хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөө хэдэг, газетэ, ном уншажа үгэдэг гуримтай. Хэн нэгэн агитаторай ээлжээтэ хөөрэлдөөгөө хэхэдэнь дутагдалай гараа һаа гү, али литературын хэрэгтэй болоо һаа, политическэ гэгээрэлэй кабинет (даагшань нүхэр В. Г. Кандабаев) туһалдаг байна. Тэндэнь 3 мянганһаа дээшэ элдэб янзын номуудтай библиотекэ нээгдэнхэй. Мүн тэндэһээнь хөөрэлдөөндэ хэрэгтэй тоо, баримтануудые абажа болохо байна.

Партийна комитет агитаторнуудтаа зорюулжа һара бүридэ нэгэ дахин семинар эмхидхэнэ. Семинар дээрэ һонирхолтой элидхэл, лекцинүүд уншагдадаг, али нэгэн агитаторай дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэдэг юм. Байгша оной октябрь һарада болоһон семинар дээрэ «арад зоной тоо бүридхэлдэ хайшан гэжэ бэлдэхэб» гэһэн элидхэл шагнагдаа һэн.

Ээлжээтэ иимэ семинар ноябриин 26-да болоһон байна. Тэндэ элидхэл, лекцинүүдһээ гадна, райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ф. И. Дроновой «Улан-Удэ городой Октябрьска районой саашадаа хүгжэхэ хараа түсэб тухай» элидхэл шагнагдаа.

Партийна организаци лекционно пропаганда зүбөөр, һайнаар эмхидхэхэ гэжэ оролдоно. Энэ оной октябрь һарын түсэб хараад үзэхэдэ, комбинадай цехүүд болон үйлэдбэриин бусад участогуудаар 18 лекци, элидхэл уншагдаа. Лекцинүүдэй темые ажахын политическэ зорилгонуудта тааруулжа тодорхойлно.

Жэшээнь, «Совет хүнэй моральна шэнжэ шанар», «Ленинскэ комсомолой алдарта хэрэгүүд», «Нүхэрлэл болон хани барисаан тухай» гэхэ мэтэ һонирхолтой лекцинүүд октябрь һара соо комбинадай клубта, политическэ гэгээрэлэй кабинет дотор уншагдаа.

Энэ хүдэлмэридэ комбинадай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд К. А. Карасев, А. А. Лебедев, А. П. Щербаков, К. Н. Григорьев, В. Г. Кандабаев, А. М. Плисовская, сабуугай цехэй начальник, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Н. Я. Рыбникова гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадана.

Комбинадай цехүүд болон үйлэдбэриин участогуудаар харуулан ойлгуулха агитаци муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй. «Үхэрэй эбэртэ үлгэхэ» гэһэн һонирхолтой шог газетэ долоон хоногтоо нэгэ дахин гарана. Архи уудаг, ажал хүдэлмэриин жаяг заршам хазагайруулдаг, олониитэдэ харша ондоошье ушарнууд тэндэнь шангаар шүүмжэлэгдэнэ.

Комбинадай цех бүхэндэ «Консервщик», «Колбасник» гэхэ мэтэ ханын газетэнүүд олонхидоо үдэр бүри гаража байдаг. Тэндэнь ажал хүдэлмэреэ эрид һайжаруулха, халаанай, үдэрэй даабари дүүргэхэ асуудалда зорюулагдаһан материал толилогдодог.

Колбасын, консервын болон бусад заводуудай Хүндэлэлэй самбарнуудта комбинадай үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүрэ зураг үгтөөд, доогуурнь нэрэ алдарынь аржыса бэшээтэй холоһоо харагдажа байдаг. Мүн ажал хүдэлмэриин үрэ дүн цехүүдэй тиимэ самбарнуудта үдэр бүри, комбинадайхида 10—10 хоног бүри бэшэгдэдэг. Комбинадтань Хүндэлэлэй нэгэ ехэ самбар бии. Һара бүхэнэй үйлэдбэриин дүн согсолходо, илажа шалгарһан түрүүшүүл энэ самбарта бэшэгдэдэг.

Партийна организациин эмхидхэлэй, политическэ ойлгууламжын хүдэлмэри муу бэшээр ябуулһанай ашаар уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Мүнөө комбинат дотор 200-һаа дээшэ уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод бии болонхой. Эдэ нүхэд байгша оной эхинһээ хойшо үйлэдбэрээ һайжаруулха 130-аад дурадхал оруулаа. 76 дурадхалынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд, 1005,5 мянган түхэригэй алмалта хэгдэхээр хараалагдана.

Партийна организациин ябуулһан эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри һайн үрэ үгөө. Үхэрэй эбэрээр элдэб зүйлнүүдые хэдэг цех октябрь һарада түсэбөө 183,5, консервын завод 110,3, колбасын завод 103,3, консервын банка, хайрсагуудые хэдэг цех 124,6 процент дүүргээ.

КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүд тухай хөөрэлдөөн мүнөө комбинадай бүхы цехүүд, үйлэдбэриин участогуудта, политическэ гэгээрэлэй кабинет соо хэгдэжэ байна. Агитатор бүхэн дааһан участок дээрээ тезисүүд тушаа зондо хэлэжэ үгэнэ. Ерэхэ 7 жэлэй туршада ороной промышленность, хүдөө ажахын, соёл культура болон эрдэм, техникые хүгжөөхэ ямар ехэ зорилгонуудай табигдаһан тухайда тодорхойгоор хэлэжэ ойлгуулна.

Партиин XXI съездын хүндэлэлдэ зорюулжа эмхидхэгдэһэн бүгэдэниитын мүрысөөн һаяын үдэрнүүдтэ үшөө үргэнөөр дэлгэрнэ, түрэл ороноо бүри түргэн хүгжөөхөөр комбинадай хүдэлмэришэд, алба хаагшад, инженернүүд болон техникүүдэй зоригжонхой байһые гэршэлнэ.

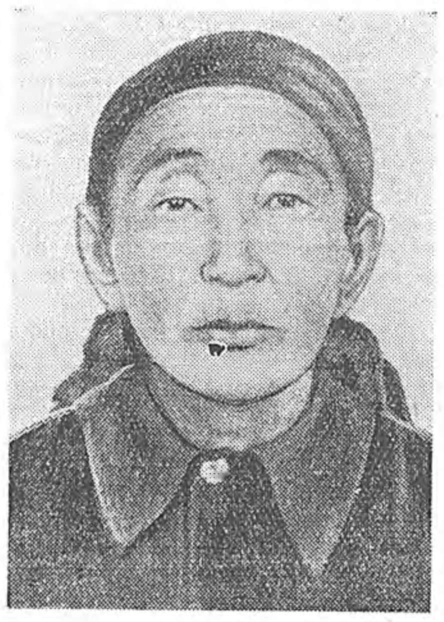
Д. Шагдуров.

Шэнэ газарай һаалишад

Яһы гэжэ нютаг Баянголой үргэн уужам талаһаа зүүн урагшаа гушаад модо газарта, хоёр хадын хабшалаагай дунда оршодог юм. Эндэ газарынь дээрэ аад, намар эртэ гүнзэгы саһан ороод, хабар орой болотор хайладаггүй. Харин хабар, зундаа эндэ ямар гоё һайхан гээшэб! Үнгэ бүриин ой модоор хүреэлэгдэһэн талмайда үдхэн ая ганга, хяаг ногоон ургадаг. Адуу мал, ан гүрөөһэншье энэ амтатай, шэмэтэй ногоондонь садатараа эдеэлээд, Яһы горхонһоо уһалан һэрюусэдэг юм. Эндэхи адуу мал намар болоходо өөхэ, арьбангаа нэмээн таргалдаг.

Урдань нэгэ хэды үгытэй ядуу бурядууд Баянголой баяд ноёдһоо тэрьедэжэ, эндэ ерээд, адуу малаа үсхэжэ, ан гүрөөһэ агнажа ажаһуудаг байһан түүхэтэй. Теэд зун, намартаа тэдэнэй малынь таргалбашье, үбэлдөө ехээр туража, олоороо гарзалдаг, муудадаг байгаа. Юундэб гэхэдэ эндэ зуниинь ехэ бороотой байдаг тула үбһэ ногоо һайнаар хуряалгадаггүй һэн. Гушаад оноор Баянголдо колхозуудай эмхидхэгдэхэдэ, яһынхид колхоздо орожо, энэ нютагһаа нүүһэн байгаа. Тиигэжэ эндэхи үрэжэл һайнтай газар орхигдошоһон юм.

—Ойрын 2—3 жэл соо ниитын малай too толгой олошоруулха, ашаг шэмыень хоёр дахин дээшэлүүлхэ арга боломжо манай колхоздо бии. Харагты, хэды һайн таряанай, бэлшээриин газарнууд орхигдонхойб. Тэдэ газарые һайнаар уһалжа, үтэгжүүлбэл үбһэ ногооной, орооһо таряанай хэды баян ургаса үгэхэб. Гансахан Яһын газар 500—600 толгой эбэртэ бодо мал тэжээхэ байна бшуу. Иимэ һайн газарые юундэ миил байлгана гээшэбибди—гээд, артелиин хамтын суглаанда нэгэ наһатайхан һаалишан хэлээ һэн. Тэрэ эхэнэрнай мүнөө 31 жэлдэ таһалгаряагүй һаалишанаар хүдэлжэ ябаһан колхозой түрүүшүүлэй нэгэн Дарима Гармаевна Раднаева байгаа. Ехэ ажалша, бэрхэ, колхоз соогоо суутай болоһон энэ һаалишанай иигэжэ хэлэхэдэнь хэншье арсаагүй, бултадаа зүбшөөгөө бэлэй. Харин колхозойхид Яһыда шэнэ газар элдүүрилжэ, зелёнко тариха гэжэ шиидхэһэн байгаа. 1956 оной хабар эндэ олон һүрэг мал, машина, тракторнууд ерэжэ, үнинэй нойрсожо хэбтэһэн талые һэргээгээ һэн. Гадаһагүй газарта гэр түхеэрхэнь бэлэн бэшэшье һаань, шэнэ газарта ошохо дуратай залуушуул, комсомолшуул олон байгаа. Тэдэнэй дунда аха заха хүн—һаалишан Дарима Гармаевна ошолдоо һэн.

Д. Раднаева.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо 3 жэл үнгэрөө. Колхознигуудай, механизаторнуудай хүсөөр малай олон байранууд, малшадай гэрнүүд баригдаа, 300 шахуу гектар шэнэ газар элдүүрилэгдээ. Мүнөө Яһыда олон зуугаад толгой үнеэд, һубай мал үбэл зунгүй байрладаг болонхой. Энэ жэл яһынхид 4000 гаран центнер зелёнко, нилээд ехэ үбһэ хуряажа абаа.

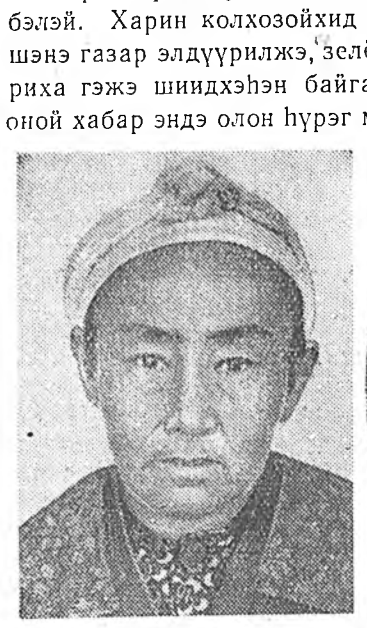
Мал эдеэлүүлгэ, харууһалгын һайжархада тэдэнэй ашаг шэмэншье түргэн дээшэлжэ захалаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ Яһын һаалишад үнеэн бүриһөө 1013 литр һү һаажа, түрүүшынгээ амжалта туйлаһан байна. Теэд 1958 оной эхиндэ эндэхи һаалишад дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялга абахадаа, жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө 1700 литр һү һаажа, шэнэ газарта ошоһонһоо хойшо һү һаалгаяа 3 дахин дээшэлүүлхэбди гэжэ үгеэ үгэһэн байгаа. Мүнөө Яһын һаалишад хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, шэнэ газарай шэмэһээ абтаһан сагаан эдеэгээр тогоо торхоёо билтаруулжа байнхай. Үнгэрэгшэ 10 һарын туршада эндэхид үнеэн бүхэнһөө 1513 литр һү һаажа, һү һааха жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэө.

Энээхэн гурбан жэлэй туршада Яһын гүүртэдэ ажаллажа байһан комсомол, залуушуулай дундаһаа шадамар бэрхэ түрүү һаалишадшье урган гаража, колхоз, аймаг соогоо нэрэтэй суутай болоо. Энэ гүүртын залуу һаалишан комсомол басаган Екатерина Нинтоева комсомолой 40 жэлэй ой болотор үнеэн бүхэнһөө 1600 литр һү һааха уялга абаад, тэрэнээ үлүүлэн дүүргэө. Түрүүшынгээ жэл хүдэлжэ байһан, эгээн залуу һаалишан Лена Хандуева үнгэрэгшэ 10 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1664 литр һү һаажа, нютагайхидаа баясуулба. Хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байһан Сыржу Мормоева, дүршэл ехэтэй һаалишан Дарима Раднаева мүнөө жэлдэ абаһан уялгануудаа болзорһоо урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Тиихэдээ аймагай түрүү һаалишадай нэгэн Санжи Гальгиевна Гармаева бүри һайн амжалта туйлан, 10 һара соо үнеэн бүхэнһөө 2040 литр һү һаажа, уялгаяа холо үлүүлэн дүүргэө.

Мүнөө Яһын һаалишад колхоз, аймаг соогоо суутай болонхой. Тэдэнэр үнеэдэй эдеэлүүлгэ, харууһалгые һайжаруулһанай ашаар нютагайшье үүлтэрэй үнеэнһээ ехэ һү һаажа болохо гэжэ харуулаа. Энэнь саашадаа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ ябадалда ехэ туһатай байха юм. Яһын һаалишадай жэшээгээр колхозой бусадшье фермэнүүдэй һаалишад һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ, ажалай муу бэшэ амжалтануудые туйлана. Мүнөө Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ арба һарын туршада үнеэн бүриһөө 1130 литр һү һаажа, Баргажанайнгаа аймаг соо түрүү һуури эзэлээ.

Иигэжэ Баянголой һаалишад һү һааха социалистическэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, КПСС-эй XXI съездые ажалай һайн бэлэгтэйгээр угтахаяа тэмсэжэ байна.

Текстнь **О. Раднаевай**,
фотонь **Б. Дымбреновэй**.

С. Гармаева.

Е. Нинтоева.

Л. Хандуева.

С. Мормоева.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Албаниин Ажалай партиин Центральна Комитедтэ КПСС-эй ЦК-гэй үгэһэн бэлэг

ТИРАНА, ноябриин 27. (ТАСС). СССР-һээ Албаниин Арадай Республикада байдаг онсо, бүрин эрхэтэ элшэн сайд В. И. Иванов АПТ-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Энвер Ходжадо мүнөөдэр орожо, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй бэлэг—«Владимир Ильич Ленин» гэһэн документальна фильмые Албаниин Ажалай партиин Центральна Комитедтэ дамжуулан үгөө. Аха дүү ёһоной, үнэтэ бэлэгэйнь түлөө Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ нүхэр Энвер Ходжа АПТ-гэй ЦК-гэй, Албаниин бүхы арадай зүгһөө баясхалан хүргөө.

Корейн арадай байдал улам һайжаруулха зорилгоор

ПХЕНЬЯН, ноябриин 27. (ТАСС). Эдеэ хоолдо хэрэглэгдэдэг өөхэ тоһо, ургамалай тоһо бүри ехээр абадаг болохо тухай Корейн Ажалай партиин ЦК-гэй Президиум, КНДР-эй Министрнүүдэй Кабинет тогтоол гаргаа.

1959 ондо 30.000 үлүүтэй тонно, 1960 ондо 100.000 үлүүтэй тонно эдеэ хоолдо хэрэглэгдэдэг өөхэ тоһон, ургамалай тоһон абтаха байна. Энэ тогтоолой ёһоор ерэхэ жэлдэ тоһолиг ургамалнуудай тарилгын талмай нилээд үргэдхэгдэхэ.

Женевэдэхи зүблөөнүүд

ЖЕНЕВА, ноябриин 26. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай гурбан гүрэнэй зүблөөндэ хабаадагшад мүнөөдэр ээлжээтэ заседанидаа сугларжа, атомна, водородно зэбсэг туршалгые болюулха тухай хэлсээнэй советскэ проектые, туршалга даб дээрэ зогсоохо тухай, уласхоорондын хиналтын органиие байгуулха дүрим тухай США-гэй делегациин документые болон бусад документнүүдые саашадань хэлсэһэн байна.

ЖЕНЕВА, ноябриин 26. (ТАСС). Гэнтын добтолго зайсуулха хэмжээнүүд тухай асуудалаар Женевскэ зүблөөнэй ээлжээтэ заседани мүнөөдэр боложо, Канадын түлөөлэгшэ түрүүлэгшээр һуугаа. СССР-эй, Польшын, США-гэй, Канадын түлөөлэгшэнэр мэдүүлгэнүүдые хээ.

ЖЕНЕВА, ноябриин 27. (ТАСС). Гэнтын добтолго зайсуулха хэмжээнүүд тухай асуудалаар экспертнүүдэй зүблөөнэй мүнөөдэрэй ээлжээтэ заседани дээрэ СССР-эй, Канадын түлөөлэгшэд мэдүүлгэнүүдые хээ.

Советскэ сэрэгэй делегаци Стокгольмдо ошоод байна

СТОКГОЛЬМ, ноябриин 26. (ТАСС). Армиин генерал Н. И. Крылов түрүүтэй советскэ сэрэгэй делегаци Стокгольмдо ошоод байхадаа, Швециин оборонын министр С. Андерссондо үсэгэлдэр айлшалаа. Швециин зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагша үдэшэниинь обед хэжэ, Советскэ айлшадые хүндэлөө.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй мэдүүлгэ

ПРАГА, ноябриин 27. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретариадай доро дурсагдаһан мэдүүлгые Чехословакиин телеграфна агентство дамжуулба:

Женевскэ зүблөөнэй эхилжэ, гүрэнүүдэй хоорондохи хэлсээнэй һэргээгдэһые бүхы дэлхэйн арадууд һайшаагаад, ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай хэлсээн түргэнөөр баталагдаһай гэжэ ехээр хүсэжэ байһанаа элишэлээ һэн. Зүүн болон баруун оронуудай экспертнүүдэй зүблөөн энэ оной августда болоходоо, хиналта хэхэ гурим тогтоожо, иимэ гурим баталан абажа болохо гэжэ тодоруулан харуулһан байгаа. Советскэ Союзай абаһан хэмжээнүүд, туршалгые нэгэ талаһаа болюулһан ушар, хэрбээ Америкын Холбоото Штадуудай, Англиин иимэ алхамуудые хээд байгаа һаань, хэлсээ баталха ябадалда хүргэжэ, хүн түрэлтэнэй түбэгшөөн айжа байлгые һулаpуулжа болохо байгаа. Теэд дурсагдаһан гүрэнүүд иимэ алхам хэхынгээ орондо, харин туршалга хэхэ программануудаа яаралтай түргэнөөр бэелүүлжэ байдаг.

Мүнөө үедэ боложо байһан Женевскэ зүблөөн үгэеэ шэнээр ойлголсохо арга олгоно. Хиналта тогтоохые зүбшөөхэһөө гадна, туршалга болюулха тухай, хиналтын гурим тухай хэлсээ баталхые Советскэ Союзай дурадхабашье, ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай ямаршье таатай хэлсээнэй үшөө баталагдаагүй байһанда арадууд угаа ехээр һанаа сэдьхэлээ зободно.

Туршалга дары түргэнөөр, эсэслэн зогсоохо тухай хэлсээ баталха замда ямаршье юумэ һаад болохо ёһогүй. Иимэ хэлсээ баталха гээшэ бүгэдэ ниитын шухала эрилтэ болоно; олон тоото кампаниинуудай үедэ, мүн дурсагдаһан асуудал зүбшэн хэлсэгшэдтэ эльгээгдэһэн олон түмэн хандалганууд соо энэ эрилтэ табигдадаг байна; элдэб оронуудһаа, элдэб түбинүүдһээ Женевэдэ үдэр бүри ерэжэ байһан делегацинууд иимэ эрилтэ табина.

Дэлхэйн олониитэ бүри ехэ хүсэтэйгөөр, нэгэн һаналтайгаар баталалта хэхэ ёһотой. Энэ ушарые харадаа абан, ВСМ хадаа ядерна зэбсэг туршалгые эсэслэн зогсоохо тухай хэлсээ баталхын түлөө кампаниие улам шангадхахын тулада ямар алхам хэхэ, ямар үүсхэл гаргаха шухала байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ зорилгоор гүйсэдкомой тусхай сессиие декабриин 19, 20-до зарлахань.

Экономическа харилсан туһалалсалгын соведэй экономическа, научна харилсаа холбооной асуудалнуудые эрхилхэ саг үргэлжын комиссиин заседани

БЕРЛИН, ноябриин 27. (ТАСС). Берлинэй демократическа хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, экономическа, харилсан туһалалсалгын соведэй экономическа, научна харилсаа холбооной асуудалнуудые эрхилхэ саг үргэлжын комиссиин ээлжээтэ заседани ноябриин 25-да Берлиндэ нээгдээ. Химиие хүгжөөхэ асуудалнууд заседани дээрэ хэлсэгдэхэ юм.

Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Румыниин, СССР-эй, Чехословакиин түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн экономическа харилсан туһалалсалгын соведэй түлөөлэгшэд заседанида хабаадалсана. КНР-эй, КНДР-эй, МНР-эй түлөөлэгшэд ажаглагшад боложо байлсаба.

Соведтэ хабаададаг оронуудта 1965 он хүрэтэрхи үе соо химиие хүгжөөхэ талаар холын хараатай түсэбүүдэй зохёогдожо байһанһаа уламжалан тусхай мэргэжэлдэ орохо, хамжажа үйлэдбэрилхэ ябадалай шухала асуудалые саг үргэлжын комисси зүбшэн хэлсэхэ.

Болгаро-Чехословацка хэлсээн дүүрэбэ

СОФИ, ноябриин 26. (ТАСС). Болгариин Арадай Республикын болон Чехословакиин Республикын партийно-правительственна делегацинуудай хоорондо болоһон хэлсээнэй дүүрэһэн тухай мэдээсэл мүнөөдэр эндэ толилогдоо. Мэдээсэл соо иигэжэ заагдана. Болгариин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, Болгариин Арадай Республикын правительствын болон Чехословакиин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, Чехословакиин Республикын правительствын делегацинуудай хоорондо болоһон хэлсээн ноябриин 26-да дүүрэбэ.

Хоёр парти болон хоёр оронойхамаатай хэдэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ түгэсхэлэй заседани дээрэ дүүргэгдэһэн байна.

Партийно-правительственна делегацинуудай хоорондохи хэлсээн хани халуун, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэржэ, хаража үзэһэн бүхы асуудалнуудаараа делегацинуудай хүсэд нэгэн һанамтай байһые харуулаа.

ГЕОРГИЙ ДАМЯНОВ НАҺА БАРАБА

СОФИ, ноябриин 27. (ТАСС). Болгариин коммунистическэ партиин үнинэй, шалгагдамал ажалябуулагшадай нэгэн, Георгий Димитровой үнэн шаби, соратник, Болгариин коммунистическэ партиин ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн, Болгариин Арадай суглаанай Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Георгий Дамянов мүнөөдэр 12 час 30 минутада гэнтэ наһа бараба.

Георгий Дамяновые хүдөөлүүлгэ эмхидхэхэ правительственна комиссиие Болгариин коммунистическэ партиин ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Арадай оборонын министр, армиин генерал Иван Михайлов түрүүлэгшэтэйгээр Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Совет байгуулаа.

Сусаршагүй зориг

Огсом һалхитай оройн хабарай үдэрнүүд үнгэржэ, сээжэ дүүрэн амилхаар сэлгеэ һайхан саг ерээд байба. Хабтагай үргэн тала хүхэ хүнжэлөөр хушагданхай, холоһоо халюуран нэмжынэ. Хабчаг үндэрэй оройдо тудаһан шаргал улаан наранай гэрэл алтан улаан туяагаа Хёлго руу сасажа, мэлмэрһэн нюргыень миралзуулна. Голой эрьеын бөөн бургааһан соо булжамуурай аялга таһарнагүй.

Сэнхиижэ харагдагша огторгой нэгэшье үүлэгүй. Наранай шангааршье шарахань, бүгшэм халууншье гээшэнь аргагүй. Һоно батаганаанай хүдэлжэ, адууһа малай газаа хургуулагдажа байһан, эгээл үдын халуунай захалжа байһан үе. Хашараг, гунжад тэсэжэ ядан, һүүлээ үргөөд, тосхоной гудамжаар иишэ тиишээ харайлдана. Үргэн ута хорёо соо хүбэн сагаан хонидой байд гээд лэ хүндөөр уухилхань элихэнээр дуулдана. Эгээл энэ үедэ хазаар моритой хоёр хүн харшын үүдэ туласа хатаржа ерээд зогсошобо. Удангүй, хэнииншьеб даа: «Халуун боломсоор хонидоо хаагаад лэ байдаг зон» гээд гэмэрнэ. Тиин гэдэргээ эрьежэ, хүрин хара шарайтай, набтаршаг, шүрбэһэлиг бэетэй нүхэртөө хандажа:—Энэл даа, нүхэр Биликтуев, танай тушаажа абаха хонид, — гээд, хашаа соо байһан хонид тээшэ заана.—500-гаад толгой. Тарган, туранхайень харана бэзээш. Хахад зун үнгэрхэеэ байна, энэ гэхэ өөхэгүй, арбайха нооһогүй зандаа... Энээниие ши, Пурбо, нэн түрүүндэ сэдьхэлдээ шэнгээхэ, толгойдоо тогтоохо ёһотойш...

—Зай яахаб, этигэл найдабариетнай харюулжал үзэхэб, хэлээшыетнай хэхэл байхаб, — гэжэ Пурбо зүбшөөлөө үгөөд, колхозой зоотехнигэй урдаһаа сэхэ хараад байба. Ехээр зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлһэндөө халуудажа, хамар дээрээ хүлһэ бушхуулһан Пурбые харахадаа зоотехник хүндөөр һанаа алдаба. Тиибэшье тэрэнэй сусаршагүй зоригые таажа, үшөө хэдэн олон захяа заабари үгэнэ.

Залуу хонишон зоотехник хоёр зулгы урихан зунай энэ үдэр үни удаан һуужа, үдэшэ орой болотор хөөрэлдөөд тараа һэн.. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Пурбо Базарович Биликтуев XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи комплексно бригадын хонинои нэгэдэхи отарые хаража ябана.

Нүхэр Биликтуев хонишоноор хүдэлжэ захалһаар үнинэйшье бэшэ юм. Богонихон сагай туршада Түхэмэй отарые даажа байбашье, Пурбо Биликтуев нилээдгүй дүй дүршэлтэй, намжаахан Ноёхон нютагтаа суутай хүнүүдэй нэгэниинь болонхой.

Хонидые, илангаяа хурьгадые зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалхадаа мүнөө ехэхэн шадабаритай болоо. Тэрэ хадаа үбһэ тэжээл зоотехническэ заабариин ёһоор, саг сагтань алдангүй үгэдэг, мал бэлшээхэ, эдеэлүүлхэ, уһалха, мүн малай байра сэбэрлэхэ гуримые наринаар сахидаг байна. «Энэшни хэбтэһэн хони бодхоохогүй хүн даа» гэжэ анханда хэлсэдэг байһанаа: «Пурбо Базарович мүнөө манай колхозой эрхим хонишодой суудa гаранхай» гэжэ тэндэхид магтадаг, тэрэнэй ажалаар омогорходог болоо. Энэ амжалта бэлэхэнээр туйлагдаагүй бшуу. Иимэ олон хонидые хурьгалуулха, зүбөөр харууһалха, эдеэлүүлхэ гээшэ тиимэшье бэлэн байгаагүй. Заримдаа зобохо ядахашье, хүхихэ баярлахашье ушарнууд залуу хонишоной ажалда үзэгдөө. Гэбэшье дайралдаһан бэрхэшээлнүүдые зоригтойгоор дабаа һэн.

...Залуу хонишон зунай зүлгэ ногооe дахан ябажа, хонёо харюулна. Үдэрэй шанга халуунай боломсоор уһан дээрэ оруулжа һэрюусүүлнэ, тиигээд баһа дахин бэлшээридэнь тууна. Тиихэдээ нооһыень гутаахагүйн тулада носоргоно, буртаг үбһэгүй газараар хонидоо бэлшээнэ. Мүн хонид хахалагдаһан газар дээгүүр ябуулагданагүй. Хонидоо таргалуулхын тулада бэлшээхэдээ аргааханаар ябуулна, амаруулхын тулада тогтоожо хэбтүүлнэ.

Тиигэжэ Пурбо Базарович шэнэ отарые тушаажа абамсаараа хонидтоо хүсэ абхуулхын тулада бүхы арга шадалаараа оролдобо. Намартаа таряанай һуурида, тала нугаар бэлшээжэ, уһалалга, эдеэлүүлгыень бүри гуримшуулһанай ашаар үбэлжэлгэдэ ороторoo хонидоо һайса таргалуулжа шадаһан юм. Туранхай хонид харууһалгын хүсөөр хүл дээрээ гараба, хонид искусственнаар хүсэд үрэжүүлэгдэбэ.

...Үбэлэй хүйтэн түлэб дундаа ганиржа, хуудам тала дээгүүр шэмэрүүн саһа урадхуулна. Таряа, сабшалангай газар дээгүүр бордоһо шуурган эшхэрнэ. Тооһоржо байһан сайбар манан соогуур ойро тойрон юумэн бүдэхеэр харагдана. Январь һарын янгинама хүйтэнэй үеэр Түхэмэй отарын хонид хурьгалжа эхилбэ.

—Хөөрүүгээр хэлэхэдэ, хурьгаднай ороoһон шэнги адхаржа захалаа,—гэжэ Пурбо энеэбхилэн хөөрэнэ.—Түрүүшын үдэрнүүдтэ хүндэхэн лэ байгаа. Унтан хэбтэнгүй ябадаг һэмди. Өөрынгөө һамган Долсон, дүү басаган Ногоондари, тиихэдэ Дэлэгэй Бутыд бидэ дүрбэн ээлжэлжэ, хонинойнгоо байрада хонодог байгаабди. Хүдэлхэдэл хүдэлөөбди даа. Үшөө тиигээд үбһэ тэжээл дутамагшье байгаа.

Үнэхөөрөөшье залуу хонишод үдэр һүнигүй ажаллажа, иимэ бэрхэшээлнүүдые дабахын тула ехэхэн оролдолго гаргаа бэлэй. Тиигэжэ үнгэрһэн үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн сагта нэгэшье хони гарзалуулангүй ондо оруулһан, хэдэн зуугаад хурьга абаһан байна. Отарын эхэ хонин бүриһөө хурьган абтаһан, мүн нooһo хайшалха түсэб холо үлүүлэн дүүргэгдэһэн юм. Энэ хабар, зундаа түлжүүлжэ абаһан табан зуугаад хурьгаяа тобир тарганаар, дунда зэргээр 16—20 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагаа. Урда жэлнүүдэйхитэй сасуулхада, үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд һураггүй һайн. Хонидой too толгой олошорһоншье, ашаг шэмэнь эли бодо дээшэлһэншье байха юм.

— Нёдондо дүршэлгүйһөө боложо, зарим тэды дутагдал гаргаһан байгаабди. Теэд мүнөө алдуугаа ойлгообди. Ерэхэ жэл үлүү һайнаар түл абаха ёһотойбди, аргатайшьебди, — гэжэ Пурбо дарууханаар хөөрэнэ.—Хониднай зун, намартаа һайнаар адуулагдаа. Мүнөө намар поли дээрэ бэлшээгдэжэ, хүсэ шадалаа һайн нэмэнхэй. Январь һараһаа хурьгалуулжа эхилхын тула бүхы хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлээ һэмди. Хонидоймнай байра хүсэд дулаалагдажа, заһагданхай. Үнгэрһэн зун өөһэдынгөө хүсөөр 5 томо сомоо бодхоогообди. Хорёо соогоо түрүүшын үедэ хэрэглэгдэхэ хорёод трактор һолоомо, зелёнко оруулханхайбди.

...Эдэ үдэрнүүдтэ радио болон газетэнүүд угаа ехэ һони асарба. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ЦК-гэй Пленум боложо, 1959—1965 онуудта оронойнгоо ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые баталжа, үргэн ниитэ арад зонойнгоо зүбшэлдэ табиба. Ноёхоной колхознигууд аймагайнгаа бүхы таряашад, малшад, механизаторнуудтай хамта партиингаа ЦК-гэй ноябриин Пленумэй тогтоолые тон ехэ баяртайгаар угтаа. Фермэ, гүүртэ, отара, айл бүхэндэ тэрэниие зүбшэн хэлсэнэ, тэрэниие бодотоор бэелүүлхын түлөө юу хэхэб, артелиингээ ажахые хүгжөөлгэдэ һаад ушаруулжа байһан дутагдалнуудаа яажа усадхаха ёһотойб гэжэ хөөрэлдэнэ. Колхозой партийна эхин организациин секретарь Улзы Цыретаров түрүүтэй малшадтаа ошожо, олон хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Долоон жэлэй туршада оронойхүдөө ажахые, промышленностиие, соёл культура болон эрдэм наукые хүгжөөхэ, арад зоной ажабайдалые һайжаруулха талаар ямар асари ехэ зорилгонуудай табигдажа байһаниие колхознигуудтаа тодорхой жэшээ баримтануудаар дээрэ тайлбарилан ойлгуулжа үгэнэ, орһон һанамжа, дурадхалнуудые бэшэжэ абана.

Хонишон Биликтуев өөрынгөө нүхэдтэй хамта КПСС-эй XXI съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ элидхэлэй тезисүүдые абаад, тэрээнтэй мүн лэ гүнзэгыгөөр танилсажа, урма зоригоор дүүрэбэ. Түрэл партиингаа түүхэтэ съездые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын түлөө шэнэ уялгануудые абаад, өөрынгөө хүршэ отарын хонишон Суран Батуевтай, солото хонишод Цыренцу Эрдынеева, Дамдин Цоктоев гэгшэдтэй мүрысэжэ эхилэнхэй. Тиин нүхэр Биликтуев ерэхэ жэлдэ хонин бүриһөө 182 хурьга заатагүй абаха зорилготой. Иимэ түрүү эрмэлзэлгэтэй, иимээр ажаллажа байһан хүн һанаһан зориһондоо хүрэхэ даа. Энэмнай эршэ зоригтой манай үеын хүн ха юм, шэнэ арга боломжонуудые бэдэрнэ, тэрэниие олоно, хэрэг дээрэнь бэелүүлнэ ха юм.

И. ОЧИРОВ.

Сэлэнгэ.

Редакторай орлогшо **С. Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00901. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4721.